

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 18.7.2001
COM(2001) 366 τελικό

ΠΡΑΣΙΝΟ ΒΙΒΛΙΟ

Προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη

.

(Υποβάλλεται από την Επιτροπή)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΑΣΙΝΟ ΒΙΒΛΙΟ Προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη	1
ΣΥΝΟΨΗ	3
1. Εισαγωγή	4
2. Τι είναι η εταιρική κοινωνική ευθύνη;	7
2.1. Εταιρική κοινωνική ευθύνη: η εσωτερική διάσταση	9
2.1.1. Διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού.....	9
2.1.2. Υγεία και ασφάλεια στην εργασία	10
2.1.3. Προσαρμογή στην αλλαγή.....	11
2.1.4. Διαχείριση του περιβαλλοντικού αντίκτυπου και των φυσικών πόρων.....	12
2.2. Εταιρική κοινωνική ευθύνη: η εξωτερική διάσταση.....	13
2.2.1. Τοπικές κοινότητες.....	13
2.2.2. Επιχειρηματικοί εταίροι, προμηθευτές και καταναλωτές	14
2.2.3. Ανθρώπινα δικαιώματα	15
2.2.4. Παγκόσμιες περιβαλλοντικές ανησυχίες.....	17
3. Μια ολιστική προσέγγιση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης	18
3.1. Ολοκληρωμένη διαχείριση της κοινωνικής ευθύνης	18
3.2. Υποβολή εκθέσεων και έλεγχος σχετικά με την κοινωνική ευθύνη.....	19
3.3. Ποιότητα στην εργασία	21
3.4. Κοινωνικά και οικολογικά σήματα	22
3.5. Κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις	24
4. Η διαδικασία των διαβουλεύσεων	26
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	29
Έννοιες	30
Χρήσιμοι σύνδεσμοι για το διαδίκτυο	32

ΣΥΝΟΨΗ

1. Ένας αυξανόμενος αριθμός ευρωπαϊκών εταιρειών προωθούν τις στρατηγικές εταιρικής κοινωνικής ευθύνης ως απάντηση σε μια ποικιλία κοινωνικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών πιέσεων. Στοχεύουν να στείλουν ένα μήνυμα στα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη με τα οποία συναλλάσσονται: υπαλλήλους, μετόχους, επενδυτές, καταναλωτές, δημόσιες αρχές και ΜΚΟ. Με τον τρόπο αυτό οι εταιρίες επενδύουν στο μέλλον τους και αναμένουν ότι η εθελοντική δέσμευσή τους θα βοηθήσει να αυξηθεί η αποδοτικότητά τους.
2. Ήδη από το 1993 η έκκληση του Προέδρου Delors στις ευρωπαϊκές εταιρείες να συμμετάσχουν στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού κατέληξε σε έντονη κινητοποίηση και στην ανάπτυξη των ευρωπαϊκών δικτύων επιχειρήσεων. Πιο πρόσφατα, το Μάρτιο του 2000, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας απηύθυνε ιδιαίτερη έκκληση στο αίσθημα κοινωνικής ευθύνης των εταιρειών όσον αφορά τις βέλτιστες πρακτικές για τη διά βίου μάθηση, την οργάνωση της εργασίας, τις ίσες ευκαιρίες, την κοινωνική ένταξη και τη βιώσιμη ανάπτυξη.
3. Δηλώνοντας την κοινωνική ευθύνη τους και αναλαμβάνοντας οικειοθελώς δεσμεύσεις που υπερβαίνουν τα όρια των κοινών ρυθμιστικών και συμβατικών απαιτήσεων, τις οποίες πρέπει έτσι και αλλιώς να τηρούν, οι εταιρείες προσπαθούν να θέσουν υψηλότερα πρότυπα για την κοινωνική ανάπτυξη, την περιβαλλοντική προστασία και το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και αποδέχονται μία ανοικτή διακυβέρνηση που συμβιβάζει τα συμφέροντα των διαφόρων μερών σε μία συνολική προσέγγιση ποιότητας και βιωσιμότητας. Ενώ αναγνωρίζεται η σημασία όλων αυτών των πτυχών, το βιβλίο αυτό επικεντρώνεται ιδίως στις ευθύνες των εταιριών στον κοινωνικό τομέα.
4. Η ενέργεια αυτή οδηγεί στην ανάπτυξη νέων εταιρικών σχέσεων και νέων πεδίων για τις υπάρχουσες σχέσεις μέσα στην εταιρεία· οι σχέσεις αυτές αφορούν θέματα κοινωνικού διαλόγου, απόκτησης δεξιοτήτων, ίσων ευκαιριών, πρόβλεψη και διαχείριση των αλλαγών σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο, αφορούν θέματα ενίσχυσης της οικονομικής και της κοινωνικής συνοχής και προστασίας της υγείας· και γενικότερα σε ένα σφαιρικό επίπεδο, αφορούν θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων.
5. Η έννοια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης κατευθύνεται κυρίως από τις μεγάλες εταιρείες, παρά το γεγονός ότι κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές υπάρχουν σε όλα τα είδη επιχειρήσεων, δημόσιες και ιδιωτικές, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ και των συνεταιρισμών.
6. Η εταιρική κοινωνική ευθύνη αποτελεί αντικείμενο ενδιαφέροντος για την Ευρωπαϊκή Ένωση, εφόσον μπορεί να συμβάλει θετικά στο στρατηγικό στόχο που συμφωνήθηκε στη Λισσαβώνα : "να γίνει η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή".
7. Το παρόν Πράσινο Βιβλίο αποσκοπεί στο να δώσει την εκκίνηση για μια ευρύτερη δημόσια συζήτηση με θέμα τον τρόπο με τον οποίο η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να

προωθήσει την εταιρική κοινωνική ευθύνη τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο, και ιδίως με θέμα τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατή εκμετάλλευση των υπαρχουσών εμπειριών, να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη καινοτόμων πρακτικών, να καθιερωθεί μεγαλύτερη διαφάνεια και να αυξηθεί η αξιοπιστία που χαρακτηρίζει την αξιολόγηση και την επικύρωση. Το Πράσινο Βιβλίο προτείνει μία προσέγγιση που βασίζεται στην εμβάθυνση των εταιρικών σχέσεων, στις οποίες όλοι οι παράγοντες διαδραματίζουν ενεργό ρόλο.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

8. Η εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι ουσιαστικά μια έννοια με την οποία οι εταιρίες αποφασίζουν οικειοθελώς να συμβάλλουν για μια καλύτερη κοινωνία και ένα καθαρότερο περιβάλλον. Σε μία περίοδο όπου η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθεί να αναγνωρίσει τις κοινές αρχές της εγκρίνοντας το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, όλο και περισσότερες ευρωπαϊκές εταιρείες αναγνωρίζουν την κοινωνική τους ευθύνη με τρόπο όλο και πιο σαφή, θεωρώντας την ως μέρος της ταυτότητάς τους. Αυτή η ευθύνη εκφράζεται προς στους υπαλλήλους και γενικότερα σε όλους τους παράγοντες που μπορούν να επηρεαστούν από μία επιχείρηση και οι οποίοι με τη σειρά τους μπορούν να επηρεάσουν την επιτυχία της.

9. Αυτές οι εξελίξεις απηχούν τις αυξανόμενες προσδοκίες που έχουν οι ευρωπαίοι πολίτες και τα ενδιαφερόμενα μέρη όσον αφορά τον εξελισσόμενο ρόλο των εταιρειών στη νέα και μεταβαλλόμενη κοινωνία του σήμερα. Σύμφωνα με το βασικό μήνυμα της ευρωπαϊκής στρατηγικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη που εγκρίθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Göteborg τον Ιούνιο του 2001, η οικονομική ανάπτυξη, η κοινωνική συνοχή και η περιβαλλοντική προστασία συμβαδίζουν μακροπρόθεσμα.

10. Πολλοί παράγοντες καθοδηγούν αυτή την τάση προς την εταιρική κοινωνική ευθύνη:

οι νέες ανησυχίες και προσδοκίες των πολιτών, των καταναλωτών, των δημόσιων αρχών και των επενδυτών στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και της βιομηχανικής αλλαγής σε μεγάλη κλίμακα,

τα κοινωνικά κριτήρια που επηρεάζουν όλο και περισσότερο τις επενδυτικές αποφάσεις των ατόμων και των φορέων, τόσο ως καταναλωτών όσο και ως επενδυτών,

η αυξημένη ανησυχία για τις ζημιές που προκαλεί η οικονομική δραστηριότητα στο περιβάλλον,

η διαφάνεια στις επιχειρηματικές δραστηριότητες που επήλθε με την επανάσταση στις επικοινωνίες και τις σύγχρονες τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών.

Επιχειρήσεις και εταιρική κοινωνική ευθύνη

11. Καθώς οι ίδιες οι εταιρείες έρχονται αντιμέτωπες με τις προκλήσεις του μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και ειδικότερα της Εσωτερικής Αγοράς, συνειδητοποιούν όλο και περισσότερο ότι η εταιρική κοινωνική ευθύνη μπορεί να ενέχει άμεση οικονομική αξία. Παρά το γεγονός ότι η κεντρική ευθύνη μιας εταιρίας είναι η παραγωγή κερδών, οι εταιρίες μπορούν

παράλληλα να συμβάλλουν σε κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους, μέσω της ενσωμάτωσης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης ως στρατηγικής επένδυσης στην κύρια επιχειρηματική στρατηγική τους, στα μέσα διαχείρισης και στις δραστηριότητές τους

12. Δεδομένου ότι η εταιρική κοινωνική ευθύνη αποτελεί διαδικασία μέσω της οποίας οι εταιρείες διαχειρίζονται τις σχέσεις τους με ευρύ φάσμα σημαντικών ενδιαφερόμενων μερών, οι οποίοι μπορούν να επηρεάσουν ουσιαστικά την άδεια λειτουργίας τους, η σημασία της για τις επιχειρήσεις γίνεται σαφής. Έτσι, θα έπρεπε να αντιμετωπίζεται ως επένδυση και όχι ως κόστος, όπως και η διαχείριση της ποιότητας. Κατά συνέπεια μπορούν να έχουν μία προσέγγιση χωρίς αποκλεισμούς - οικονομική, εμπορική και κοινωνική -, με αποτέλεσμα μία μακροπρόθεσμη στρατηγική για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων που συνδέονται με την αβεβαιότητα. Οι εταιρείες θα έπρεπε να επιδιώκουν την κοινωνική ευθύνη τόσο σε διεθνές επίπεδο όσο και στην Ευρώπη, καθώς και σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού.

Στο έγγραφο θέσης της με τίτλο ["Releasing Europe's employment potential: Companies' views on European Social Policy beyond 2000"](#) η UNICE (Union of Industrial and Employers' Confederations of Europe) τόνισε ότι όταν οι ευρωπαϊκές εταιρείες δρουν κατά τρόπο κοινωνικά υπεύθυνο, θεωρούν τους εαυτούς τους ως αναπόσπαστο μέρος της κοινωνίας: θεωρούν τα κέρδη ως τον κεντρικό στόχο της εταιρείας αλλά όχι το μόνο αίτιο ύπαρξής της και επιλέγουν έναν μακροπρόθεσμο προβληματισμό για τις στρατηγικές αποφάσεις και επενδύσεις.

Το πολιτικό πλαίσιο

13. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η πρόκληση συνίσταται στον τρόπο με τον οποίο η εταιρική κοινωνική ευθύνη μπορεί να συμβάλει στο στόχο της Λισσαβώνας να οικοδομηθεί μια δυναμική, ανταγωνιστική και συνεκτική οικονομία με βάση τη γνώση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Λισσαβώνα απηύθυνε ιδιαίτερη έκκληση στο αίσθημα κοινωνικής ευθύνης των εταιρειών όσον αφορά τις βέλτιστες πρακτικές για τη διά βίου μάθηση, την οργάνωση της εργασίας, τις ίσες ευκαιρίες, την κοινωνική ένταξη και τη βιώσιμη ανάπτυξη.
14. Στην Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ατζέντα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που υποστηρίχτηκε στη συνέχεια στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας, τονίστηκε ο ρόλος της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης για την αντιμετώπιση των συνεπειών που μπορεί να έχει η ολοκλήρωση της οικονομίας και της αγοράς στην απασχόληση και την κοινωνία, και για την προσαρμογή των συνθηκών εργασίας στη νέα οικονομία. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Σύνοδος Κορυφής της Νίκαιας κάλεσε την Επιτροπή να διαμορφώσει εταιρικές σχέσεις στις οποίες οι εταιρείες να συμπράττουν με τους κοινωνικούς εταίρους, τις ΜΚΟ, τους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης και τους φορείς που διαχειρίζονται τις κοινωνικές υπηρεσίες, έτσι ώστε να ενισχυθεί η κοινωνική ευθύνη τους. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης εξέφρασε την ικανοποίησή του για τις πρωτοβουλίες που λαμβάνουν οι εταιρείες για να προωθήσουν την εταιρική κοινωνική ευθύνη και χαρακτήρισε το παρόν Πράσινο Βιβλίο μέσο ενθάρρυνσης της ευρύτερης ανταλλαγής ιδεών, οι οποίες αποβλέπουν στην προώθηση περαιτέρω πρωτοβουλιών στον τομέα αυτόν.
15. Η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη βιώσιμη ανάπτυξη που υποστηρίχτηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Göteborg τόνισε τη σημασία του εταιρικής κοινωνικής ευθύνης: *"Η δημόσια πολιτική παίζει επίσης καθοριστικό ρόλο*

στην προώθηση ενός ισχυρότερου αισθήματος κοινωνικής ευθύνης του επιχειρηματικού κόσμου και στη δημιουργία πλαισίου ώστε να εξασφαλίζεται ότι οι επιχειρήσεις ενσωματώνουν τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές παραμέτρους στις δραστηριότητές τους... Οι επιχειρήσεις πρέπει να ενθαρρύνονται να ακολουθούν προβλεπτική προσέγγιση στα θέματα της αειφόρου ανάπτυξης κατά την εκτέλεση των δραστηριοτήτων τους, τόσο εντός όσο και εκτός Ένωσης."

16. Η συζήτηση αυτή συνδέεται με τον προβληματισμό που διατύπωσε η Επιτροπή στο Λευκό Βιβλίο για τη διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεδομένου ότι η εταιρική κοινωνική ευθύνη συμβάλλει σημαντικά σε ένα ευνοϊκό κλίμα για το επιχειρηματικό πνεύμα, συνδέεται ακόμα με το στόχο της Επιτροπής να δημιουργήσει μία επιχειρηματική, καινοτόμο και ανοικτή Ευρώπη – “Ευρώπη των επιχειρήσεων”.

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη έχει σημαντικές συνέπειες σε όλους τους οικονομικούς και κοινωνικούς φορείς καθώς και στις δημόσιες αρχές, που πρέπει να τις λάβουν υπόψη κατά τον καθορισμό των ενεργειών τους. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν αναγνωρίσει τη σημασία της και έχουν λάβει δραστήρια μέτρα για την προώθησή της. Επειδή όλα τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις, το κάθε κράτος θα μπορούσε να επωφεληθεί από την εμπειρία των άλλων κρατών. Γενικά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα μπορούσε να προωθήσει την εταιρική κοινωνική ευθύνη μέσω των προγραμμάτων και των δραστηριοτήτων της. Επιπλέον, πρέπει να εξασφαλιστεί ότι οι προσεγγίσεις στην εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι συνεκτικές και σύμφωνες με τις κοινοτικές πολιτικές και με τις διεθνείς υποχρεώσεις. Στη Δανία, το Υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων ξεκίνησε το 1994 την εκστρατεία με θέμα “[Our Common Concern - the social responsibility of the corporate sector](#)” (Η κοινή μας ανησυχία - η κοινωνική ευθύνη του κλάδου των επιχειρήσεων) και το 1998 συγκρότησε το Κέντρο της Κοπεγχάγης.

Στο ΗΒ, διορίστηκε υπουργός για την εταιρική κοινωνική ευθύνη το Μάρτιο του 2000. Συγκροτήθηκε διανομαρχιακή ομάδα με σκοπό να βελτιώσει το συντονισμό των δραστηριοτήτων προώθησης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης σε όλη την κυβέρνηση.

17. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μέσω πολιτικών όπως η συνεργασία σε θέματα εμπορίου και ανάπτυξης, η Ευρωπαϊκή Ένωση συμμετέχει άμεσα σε ζητήματα που αφορούν τη συμπεριφορά της αγοράς. Η ευρωπαϊκή προσέγγιση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης πρέπει συνεπώς να αντικατοπτρίζει το ευρύτερο πλαίσιο των διαφόρων διεθνών πρωτοβουλιών και να εντάσσεται σε αυτό. Πρόκειται για πρωτοβουλίες όπως η [Global Compact](#) των Ηνωμένων Εθνών (2000), η [Tripartite Declaration of Principles concerning Multinational Enterprises and Social Policy](#) (Τριμερής δήλωση για τις πολυεθνικές εταιρείες και την κοινωνική πολιτική) της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (1977/2000), οι [Guidelines for Multinational Enterprises](#) (Κατευθυντήριες γραμμές για τις πολυεθνικές εταιρείες) του ΟΟΣΑ (2000). Παρ’ότι αυτές οι πρωτοβουλίες δεν είναι νομικά δεσμευτικές, στην περίπτωση των κατευθυντήριων γραμμών του ΟΟΣΑ επωφελούνται από τη δέσμευση των κυβερνήσεων που τις έχουν υιοθετήσει να προωθήσουν την ουσιαστική τήρησή τους από τις εταιρείες. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δεσμευτεί για την ενεργή προώθηση των κατευθυντήριων γραμμών του ΟΟΣΑ¹. Η τήρηση των βασικών προτύπων εργασίας της ΔΟΕ (ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, κατάργηση της καταναγκαστικής εργασίας, αρχή

---

¹ Οι κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ περιλαμβάνουν επίσης έναν μηχανισμό εφαρμογής με τη συμμετοχή κυβερνήσεων και κοινωνικών εταίρων στα Εθνικά Σημεία Επαφής. Επιπλέον, το περιεχόμενό τους καλύπτει διάφορους τομείς της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, ιδίως την παιδική και την καταναγκαστική εργασία, τις κοινωνικές σχέσεις, την προστασία του περιβάλλοντος και του καταναλωτή, τη διαφάνεια και την πληροφόρηση, την καταπολέμηση της δωροδοκίας, τη μεταφορά τεχνολογίας, τον ανταγωνισμό και τη φορολογία

της μη διάκρισης και εξάλειψη της παιδικής εργασίας) είναι κεντρικά θέματα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης· η παρακολούθηση και η συμμόρφωση με αυτά τα πρότυπα πρέπει να ενισχυθεί².

18. Η κυριότερη συμβολή της ευρωπαϊκής προσέγγισης θα συνίσταται στην προστιθέμενη αξία και στη συμπλήρωση των υπαρχουσών δραστηριοτήτων με τα εξής:
  - Παροχή συνολικού ευρωπαϊκού πλαισίου, που να αποσκοπεί στην προώθηση της ποιότητας και της σύγκλισης των πρακτικών σε θέματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, μέσω της ανάπτυξης ευρέων αρχών, προσεγγίσεων και εργαλείων και της προώθησης των ορθών πρακτικών και των καινοτόμων ιδεών,
  - υποστήριξη των προσεγγίσεων βέλτιστης πρακτικής όσον αφορά την αξιολόγηση και την ανεξάρτητη επαλήθευση των πρακτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, εξασφαλίζοντας την αποτελεσματικότητα και την αξιοπιστία τους.
19. Το παρόν Πράσινο Βιβλίο αποσκοπεί στο να αρχίσει μια ευρύτερη δημόσια συζήτηση και αναζητά απόψεις για την εταιρική κοινωνική ευθύνη σε ευρωπαϊκό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ελπίζει ότι η έκβαση της πρωτοβουλίας αυτής θα αποτελέσει νέο πλαίσιο για την προώθηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

2. ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ;

20. Οι περισσότεροι ορισμοί περιγράφουν την εταιρική κοινωνική ευθύνη ως την έννοια σύμφωνα με την οποία οι εταιρείες ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.
21. Το να είναι κάποιος κοινωνικά υπεύθυνος δεν σημαίνει μόνον ότι εκπληρώνει πλήρως τις νομικές υποχρεώσεις του, αλλά και ότι υπερβαίνει τα όρια της τήρησης του νόμου επενδύοντας “περισσότερο” στο ανθρώπινο δυναμικό, στο περιβάλλον και στις σχέσεις του με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η πείρα από τις επενδύσεις στις περιβαλλοντικές υπεύθυνες τεχνολογίες και επιχειρηματικές πρακτικές δείχνει ότι η υπέρβαση της τήρησης του νόμου μπορεί να συμβάλει στην ανταγωνιστικότητα μιας επιχείρησης. Η υπέρβαση των ορίων των βασικών νομικών υποχρεώσεων στον κοινωνικό τομέα, π.χ. επαγγελματική κατάρτιση, συνθήκες εργασίας, σχέσεις διοίκησης-υπαλλήλων, μπορεί επίσης να έχει άμεσο αντίκτυπο στην παραγωγικότητα και την ποιότητα της παραγωγής. Ανοίγει το δρόμο για τη διαχείριση της αλλαγής και το συνδυασμό της κοινωνικής ανάπτυξης με τη βελτιωμένη ανταγωνιστικότητα.
22. Η εταιρική κοινωνική ευθύνη δεν πρέπει ωστόσο να θεωρηθεί υποκατάστατο των κανονιστικών ρυθμίσεων ή της νομοθεσίας όσον αφορά τα κοινωνικά δικαιώματα ή τα περιβαλλοντικά πρότυπα, συμπεριλαμβάνοντας την ανάπτυξη νέας κατάλληλης

---

² Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εκδώσει ανακοίνωση σχετικά με την προώθηση των βασικών προτύπων εργασίας και τη βελτίωση της κοινωνικής διακυβέρνησης στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης.

νομοθεσίας. Σε χώρες στις οποίες δεν υπάρχουν τέτοιες ρυθμίσεις, οι προσπάθειες πρέπει να επικεντρωθούν στη θέσπιση του κατάλληλου ρυθμιστικού ή νομοθετικού πλαισίου για τον καθορισμό ενιαίας βάσης πάνω στην οποία μπορούν να αναπτυχθούν οι κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές.

23. Παρ'ότι η εταιρική κοινωνική ευθύνη μέχρι σήμερα προωθείται κυρίως από ορισμένες μεγάλες πολυεθνικές εταιρίες, είναι σημαντική για όλα τα είδη εταιριών και όλους τους κλάδους δραστηριοτήτων, από τις ΜΜΕ έως τις πολυεθνικές εταιρείες. Έχει ζωτική σημασία να εφαρμοστεί και στις ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των πολύ μικρών και ατομικών εταιριών, δεδομένου ότι αυτές συμβάλλουν στο μέγιστο στην οικονομία και την απασχόληση. Παρ'ότι πολλές ΜΜΕ έχουν ήδη αναλάβει τις κοινωνικές τους ευθύνες, ειδικότερα μέσω της ανάμιξής τους στα θέματα της κοινότητας, η περαιτέρω αύξηση της ευαισθητοποίησης και η υποστήριξη για τη διάδοση των ορθών πρακτικών μπορούν να βοηθήσουν την προώθηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης μεταξύ τους. Οι εργατικοί συνεταιρισμοί και τα συστήματα συμμετοχής, καθώς και άλλες επιχειρήσεις με τη μορφή συνεταιρισμών, φορέων αλληλασφάλισης και ενώσεων, ενσωματώνουν στη δομή τους τα ενδιαφέροντα άλλων παραγόντων και αναλαμβάνουν αυτόματα τις κοινωνικές ευθύνες τους και τις ευθύνες απέναντι στον πολίτη.
24. Ορισμένες εταιρείες με καλό κοινωνικό και περιβαλλοντικό μητρώο αναφέρουν ότι αυτές οι δραστηριότητες μπορούν να οδηγήσουν σε καλύτερες επιδόσεις και να παράγουν περισσότερα κέρδη και ανάπτυξη. Για πολλές εταιρίες είναι μια νέα δραστηριότητα και δεν έχει γίνει ακόμα η μακροπρόθεσμη αξιολόγηση. Οι οικονομικές συνέπειες της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης διακρίνονται σε άμεσες και έμμεσες. Τα θετικά άμεσα αποτελέσματα ενδέχεται για παράδειγμα να προκύπτουν από ένα καλύτερο εργασιακό περιβάλλον, το οποίο συνεπάγεται ένα πιο αφοσιωμένο και παραγωγικό εργατικό δυναμικό ή από την αποτελεσματική χρήση των φυσικών πόρων. Επιπλέον, τα έμμεσα αποτελέσματα απορρέουν από την αυξανόμενη προσοχή των καταναλωτών και των επενδυτών που θα αυξήσει τις ευκαιρίες τους στις αγορές. Αντίστροφα, η κριτική των επιχειρηματικών πρακτικών μπορεί μερικές φορές να έχει αρνητικό αντίκτυπο στη φήμη μιας εταιρείας. Αυτό μπορεί να επηρεάσει τα βασικά στοιχεία του ενεργητικού μιας εταιρείας, όπως τις εμπορικές μάρκες και την εικόνα της.
25. Τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα προσφεύγουν όλο και περισσότερο σε καταλόγους κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιδόσεων προκειμένου να αξιολογήσουν τους κινδύνους δανεισμού και τις επενδύσεις σε εταιρείες. Παρόμοια, η αναγνώριση μιας εταιρείας ως κοινωνικά υπεύθυνης, π.χ. μέσω της εγγραφής της σε χρηματιστηριακό δείκτη δεοντολογικών αρχών, μπορεί να αυξήσει την αξιολογική κατάταξή της και συνεπώς επιφέρει απτά οικονομικά οφέλη.

Οι κοινωνικοί δείκτες του χρηματιστηρίου είναι χρήσιμα σημεία αναφοράς γιατί δείχνουν τη θετική επίδραση που έχει η λεπτομερής ανάλυση των χρηματοοικονομικών επιδόσεων με κοινωνικά κριτήρια : ο κοινωνικός δείκτης Domini 400 (DSI) ξεπέρασε κατά 1% και πάνω το δείκτη S&P 500 με βάση τη συνολική απόδοση σε ετήσια βάση και λαμβάνοντας υπόψη την προσαρμογή ανάλογα με τον κίνδυνο από την έναρξη λειτουργίας του το Μάιο του 1990, ενώ ο Dow Jones Sustainable Index έχει σημειώσει αύξηση κατά 180% από το 1993 συγκριτικά με 125% για τον Dow Jones Global Index την ίδια περίοδο.

Η επακριβής αξιολόγηση των στοιχείων που καθορίζουν την οικονομική αποδοτικότητα μιας κοινωνικά υπεύθυνης εταιρείας είναι δύσκολη. Έρευνες (περιοδικό Industry Week, 15 Ιανουαρίου 2001) έδειξαν ότι περίπου το ένα ήμισυ των επιδόσεων άνω του μέσου όρου που

σημειώνουν οι κοινωνικά υπεύθυνες εταιρείες μπορούν να αποδοθούν στην κοινωνική ευθύνη τους, ενώ το άλλο ήμισυ μπορεί να εξηγηθεί ως επιδόσεις του κλάδου τους. Αναμένεται από τις κοινωνικά υπεύθυνες εταιρείες να παραγάγουν οικονομικά οφέλη άνω του μέσου όρου, εφόσον η ικανότητα μιας εταιρείας να αντιμετωπίζει επιτυχώς περιβαλλοντικά και κοινωνικά θέματα μπορεί να αποτελέσει αξιόπιστο μέτρο διαχειριστικής ποιότητας.

26. Είναι αναγκαία η καλύτερη γνώση καθώς και οι περαιτέρω μελέτες για τον αντίκτυπο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στις επιδόσεις των εταιριών. Αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει ένα πεδίο για περαιτέρω έρευνα μεταξύ εταιριών, δημοσίων αρχών και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων. Αυτές οι προσπάθειες θα μπορούσαν να υποστηριχθούν από τα προγράμματα-πλαίσιο για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη.

2.1. Εταιρική κοινωνική ευθύνη: η εσωτερική διάσταση

27. Σε μια εταιρία, οι κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές αφορούν κυρίως τους υπαλλήλους και συνδέονται με θέματα όπως η επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό, η υγεία και η ασφάλεια καθώς και η διαχείριση της αλλαγής ενώ οι περιβαλλοντικά υπεύθυνες πρακτικές σχετίζονται κυρίως με τη διαχείριση των φυσικών πόρων που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή. Ανοίγουν το δρόμο για τη διαχείριση της αλλαγής και το συνδυασμό της κοινωνικής ανάπτυξης με τη βελτιωμένη ανταγωνιστικότητα.

2.1.1. Διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού

28. Σήμερα μία από τις κυριότερες προκλήσεις για τις εταιρείες είναι η προσέλκυση και η συγκράτηση εξειδικευμένου εργατικού προσωπικού. Στο πλαίσιο αυτό, τα σχετικά μέτρα μπορούν να περιλαμβάνουν τη διά βίου μάθηση, την παραχώρηση αρμοδιοτήτων και εξουσιών στους εργαζομένους, την καλύτερη ενημέρωση σε όλη την επιχείρηση, την καλύτερη ισορροπία μεταξύ εργασίας, οικογένειας και ελεύθερου χρόνου, τη μεγαλύτερη ποικιλομορφία του εργατικού δυναμικού, την ίση αμοιβή και τις προοπτικές σταδιοδρομίας για τις γυναίκες, τον καταμερισμό των κερδών και τα συστήματα παροχής μεριδίων του μετοχικού κεφαλαίου, καθώς και τον προβληματισμό σχετικά με την απασχολησιμότητα και την εξασφάλιση της εργασίας. Έχει επίσης αποδειχθεί ότι η ενεργός εποπτεία και διαχείριση των υπαλλήλων που απουσιάζουν από την εργασία τους λόγω αναπηρίας ή τραυματισμού έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των δαπανών.
29. Οι υπεύθυνες πρακτικές πρόσληψης, ιδιαίτερα με την εφαρμογή της αρχής των μη διακρίσεων, πιθανότατα θα διευκολύνουν να προσλαμβάνονται άτομα από εθνικές μειονότητες, μεγαλύτεροι σε ηλικία εργαζόμενοι, γυναίκες, μακροχρόνια άνεργοι και μειονεκτούντα άτομα. Τέτοιες πρακτικές είναι ουσιαστικής σημασίας για την επίτευξη των στόχων της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση που αφορούν τη μείωση της ανεργίας, την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.
30. Σε σχέση με τη διά βίου μάθηση, οι εταιρείες θα διαδραματίσουν βασικό ρόλο σε διάφορα επίπεδα: θα συμβάλουν στον καλύτερο καθορισμό των αναγκών σε επαγγελματική κατάρτιση, μέσω της στενής συνεργασίας με τοπικούς φορείς που καταρτίζουν προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης· θα υποστηρίξουν τη μετάβαση των νέων από το σχολείο στην εργασία, δημιουργώντας για παράδειγμα θέσεις μαθητείας· θα προσδώσουν αξία στη μάθηση, ειδικότερα με την αναγνώριση προηγούμενων και εμπειρικών γνώσεων (Accreditation of Prior and Experiential

Learning - APEL)· και θα διαμορφώσουν ένα περιβάλλον όπου θα ενθαρρύνεται η διά βίου μάθηση για όλους τους υπαλλήλους, ιδιαίτερα εκείνους με τη λιγότερη μόρφωση, τις λιγότερες δεξιότητες και τους μεγαλύτερους σε ηλικία εργαζομένους.

2.1.2. Υγεία και ασφάλεια στην εργασία

31. Οι προσεγγίσεις του θέματος της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία παραδοσιακά έγκεινται σε νομοθετικά και εκτελεστικά μέτρα. Ωστόσο, λόγω της τάσης να ανατίθενται εργασίες σε εργολάβους και προμηθευτές, οι εταιρείες εξαρτώνται όλο και περισσότερο από τις επιδόσεις των εργολάβων τους στο θέμα της υγείας και της ασφάλειας και ιδιαίτερα εκείνων που εργάζονται στους ίδιους τους χώρους των εν λόγω εταιρειών³.
32. Οι εταιρείες, οι κυβερνήσεις και οι κλαδικές οργανώσεις εξετάζουν όλο και περισσότερο επιπλέον τρόπους για την προώθηση της υγείας και της ασφάλειας, χρησιμοποιώντας αυτές τις δύο παραμέτρους ως κριτήρια κατά την προμήθεια προϊόντων και υπηρεσιών από άλλες εταιρείες και ως στοιχείο προώθησης των προϊόντων ή των υπηρεσιών τους. Αυτά τα εθελοντικά συστήματα μπορούν να θεωρηθούν συμπληρωματικά προς τις δραστηριότητες νομοθεσίας και ελέγχου από τις δημόσιες αρχές, εφόσον και εκείνες αποσκοπούν στο να προωθήσουν μία παιδεία πρόληψης, δηλαδή υψηλότερα επίπεδα ασφάλειας και υγείας στην εργασία.
33. Καθώς αυξάνει η προσοχή που δίνεται στις επιδόσεις όσον αφορά την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία αλλά και στα θετικά χαρακτηριστικά των προϊόντων και των υπηρεσιών, σημειώνεται επίσης αυξανόμενη ζήτηση τόσο για τη μέτρηση, την τεκμηρίωση και την ανακοίνωση αυτών των θετικών χαρακτηριστικών στο υλικό διαφημιστικής προώθησης. Τα κριτήρια που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία περιλαμβάνονται σε διάφορους βαθμούς στα υπάρχοντα συστήματα πιστοποίησης και επισήμανσης για τα προϊόντα και τον εξοπλισμό. Έχουν επίσης ξεκινήσει τα σχέδια πιστοποίησης των συστημάτων διαχείρισης και των εργολάβων, με ιδιαίτερη έμφαση στην υγεία και την ασφάλεια στην εργασία.

Το σουηδικό σύστημα επισήμανσης [TCO Labelling Scheme](#) για γραφειακό εξοπλισμό αποτελεί ένα εθελοντικό σήμα που αποβλέπει στο να ενθαρρύνει τους κατασκευαστές να σχεδιάζουν γραφειακό εξοπλισμό πιο ασφαλή όσον αφορά την εργασία και το περιβάλλον. Επίσης αποβλέπει στο να βοηθήσει τους αγοραστές να επιλέξουν εξοπλισμό λιγότερο προβληματικό για τους χρήστες και το εξωτερικό περιβάλλον και να παράσχει στους αγοραστές και στον πωλητή ένα σαφώς καθορισμένο σήμα, εξοικονομώντας έτσι χρόνο, εργασία και κόστος κατά την διαδικασία αγοράς.

34. Επιπλέον, η τάση των εταιρειών και των οργανώσεων να περιλαμβάνουν κριτήρια που αφορούν την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία στο σύστημα προμηθειών τους, υποστήριξε την ανάπτυξη γενικών συστημάτων προμήθειας που βασίζονται σε ομοιόμορφες απαιτήσεις όσον αφορά τα συστήματα κατάρτισης ή διαχείρισης που εφαρμόζουν οι εργολάβοι στο θέμα της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία. Το γεγονός αυτό καθιστά δυνατή την “πιστοποίηση” ή την αρχική έγκριση των εργολάβων από ένα τρίτο μέρος, καθώς και την επίβλεψη της συνεχούς βελτίωσης του συστήματος.

---

³ Για περισσότερες λεπτομέρειες: Ευρωπαϊκός οργανισμός για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία (<http://agency.osha.eu.int/publications/factsheets/facts11/>)

Ο ολλανδικός κατάλογος ελέγχου των εργολάβων σε θέματα ασφάλειας (SCC) αποσκοπεί στο να αξιολογήσει και να πιστοποιήσει τα συστήματα διαχείρισης της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία των εργοληπτικών εταιρειών που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στην πετροχημική και τη χημική βιομηχανία.

Το σύστημα προμηθειών ΙΚΑ της Δανίας παρέχει κατευθυντήριες γραμμές με τις οποίες καθορίζονται οι απαιτήσεις στους διαγωνισμούς προσφορών για εταιρείες καθαρισμού.

2.1.3. Προσαρμογή στην αλλαγή

35. Η ευρύτατα διαδεδομένη αναδιάρθρωση που συντελείται στην Ευρώπη προκαλεί την ανησυχία όλων των υπαλλήλων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, δεδομένου ότι το κλείσιμο ενός εργοστασίου ή οι σημαντικές περικοπές στο προσωπικό του ενδέχεται να επιφέρουν οικονομική, κοινωνική ή πολιτική κρίση σε μία κοινότητα. Λίγες εταιρείες δεν υποκύπτουν στην ανάγκη για αναδιάρθρωση, συχνά μέσω της μείωσης του προσωπικού, ενώ το 2000 ήταν το έτος με τις περισσότερες συγχωνεύσεις και εξαγορές από οποιοδήποτε άλλο στην ιστορία. Σύμφωνα με μια μελέτη, λιγότερο από μια στις τέσσερις δραστηριότητες αναδιάρθρωσης επιτυγχάνουν τους σκοπούς τους (μείωση του κόστους, αύξηση της παραγωγικότητας και βελτίωση της ποιότητας και της εξυπηρέτησης των πελατών), εφόσον συχνά διεξάγονται με τρόπο που κλονίζει τα κίνητρα, την πίστη, τη δημιουργικότητα και την παραγωγικότητα των υπαλλήλων.
36. Η αναδιάρθρωση με τρόπο κοινωνικά υπεύθυνο σημαίνει ότι εξισορροπούνται και λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα και οι ανησυχίες όλων εκείνων που θίγονται από τις αλλαγές και τις αποφάσεις. Στην πράξη, η διαδικασία συχνά είναι τόσο σημαντική όσο και η ουσία για την επιτυχία της αναδιάρθρωσης. Ειδικότερα, αυτό συνεπάγεται τη συμμετοχή και την ανάμιξη όλων των ενδιαφερομένων μέσω της ανοικτής ενημέρωσης και των διαβουλεύσεων. Επιπλέον, η αναδιάρθρωση πρέπει να προετοιμαστεί καλά, με τον προσδιορισμό των σημαντικότερων κινδύνων, τον υπολογισμό του συνολικού κόστους, άμεσου και έμμεσου, που συνδέεται με εναλλακτικές στρατηγικές και πολιτικές, και τέλος με την αξιολόγηση όλων των εναλλακτικών λύσεων που ενδεχομένως θα μειώσουν την ανάγκη για απολύσεις.
37. Η πείρα από τις κυριότερες αναδιαρθρώσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στην Ευρώπη στις βιομηχανίες του χάλυβα, του άνθρακα και των ναυπηγείων, έδειξε ότι η επιτυχημένη αναδιάρθρωση μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα μέσω κοινών προσπαθειών στις οποίες συμμετέχουν οι δημόσιες αρχές και οι εκπρόσωποι των εταιρειών και των εργαζομένων. Η διαδικασία αυτή επιδιώκει να διαφυλάξει τα δικαιώματα των εργαζομένων και να τους δώσει τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν, όταν αυτό χρειάζεται, πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης, να εκσυγχρονιστούν τα εργαλεία και οι διαδικασίες παραγωγής έτσι ώστε να αναπτυχθούν οι επιτόπιες δραστηριότητες, να κινητοποιηθεί δημόσια και ιδιωτική χρηματοδότηση και να οριστούν διαδικασίες για ενημέρωση, διάλογο, συνεργασία και συμπράξεις. Οι εταιρείες πρέπει να αναλάβουν το μερίδιο της ευθύνης που τους αναλογεί προκειμένου να εξασφαλίσουν την απασχολησιμότητα του προσωπικού τους.
38. Υποστηρίζοντας την τοπική ανάπτυξη και τις ενεργούς στρατηγικές για την αγορά εργασίας μέσω της συμμετοχής σε τοπικές συμπράξεις απασχόλησης ή/και κοινωνικής ένταξης, οι εταιρείες μπορούν να μειώσουν τον κοινωνικό και τοπικό αντίκτυπο των αναδιαρθρώσεων μεγάλης κλίμακας.

Το [Fundación Empresa y Sociedad \(FES\)](#) (Ίδρυμα "Επιχείρηση και κοινωνία"), το οποίο δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του άρθρου 6 του δοκιμαστικού σχεδίου του ΕΚΤ με θέμα το Τοπικό Κοινωνικό Κεφάλαιο, αποτελεί ένα ενδιαφέρον παράδειγμα της συμμετοχής ιδιωτικών εταιρειών στην προώθηση της κοινωνικής συνοχής. Το εν λόγω ίδρυμα παρέχει υποστήριξη σε μικρής εμβέλειας σχέδια, κυρίως σε μικρές επιχειρήσεις, σε μία υποβαθμισμένη συνοικία της Μαδρίτης. Εκτός από τη χορήγηση μικρών επιδοτήσεων, οι επαγγελματίες από τις ιδιωτικές εταιρείες παρέχουν δωρεάν καθοδήγηση. Το ΕΚΤ παρέχει ακόμα επιπλέον βοήθεια με τη μορφή πρόσβασης σε συμπληρωματικά μικρά δάνεια και σε δωρεές εξοπλισμού πληροφορικής από τις ιδιωτικές εταιρείες.

2.1.4. Διαχείριση του περιβαλλοντικού αντίκτυπου και των φυσικών πόρων

39. Γενικά η μείωση της κατανάλωσης πόρων ή των ρυπογόνων εκπομπών και αποβλήτων μπορούν να μειώσουν τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο. Ενδέχεται να ωφελήσει και τις επιχειρήσεις μειώνοντας τους λογαριασμούς κατανάλωσης ενέργειας και διάθεσης των αποβλήτων καθώς και τις δαπάνες για τις πρώτες ύλες και για την απορρύπανση. Οι μεμονωμένες εταιρίες έχουν καταλήξει ότι η μειωμένη χρήση μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένη αποδοτικότητα και ανταγωνιστικότητα.

Στον περιβαλλοντικό τομέα, οι περιβαλλοντικές αυτές επενδύσεις αναφέρονται κανονικά ως ευκαιρίες διπλού κέρδους - και για τις επιχειρήσεις και για το περιβάλλον. Αυτή η αρχή υπάρχει εδώ και αρκετά χρόνια και πολύ πρόσφατα αναγνωρίστηκε στο 6ο πρόγραμμα δράσης της Επιτροπής για το περιβάλλον. Εξηγεί τον τρόπο με τον οποίο η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι κυβερνήσεις των κρατών μελών μπορούν να εκπληρώσουν το ρόλο τους για να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να εντοπίσουν ευκαιρίες της αγοράς και να προχωρήσουν σε επενδύσεις διπλού κέρδους. Όρισε ορισμένα άλλα μέτρα με στόχο τις επιχειρήσεις: θέσπιση ενός προγράμματος στήριξης της συμμόρφωσης για να βοηθηθούν οι επιχειρήσεις να κατανοήσουν τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας· ανάπτυξη εθνικών, αλλά εναρμονισμένων συστημάτων επιβράβευσης που εντοπίζουν και επιβραβεύουν τις εταιρίες με καλές επιδόσεις· και ενθάρρυνση εθελοντικών δεσμεύσεων και συμφωνιών.

40. Ένα καλό παράδειγμα μιας προσέγγισης που επιτρέπει στις δημόσιες αρχές να εργαστούν με επιχειρήσεις είναι η Ολοκληρωμένη Πολιτική των Προϊόντων (ΟΠΠ). Η ΟΠΠ λαμβάνει υπόψη τον αντίκτυπο των προϊόντων σε όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους και καλεί επιχειρήσεις και άλλους παράγοντες σε διάλογο για την εξεύρεση της προσέγγισης με την καλύτερη σχέση κόστους - αποτελέσματος. Στον περιβαλλοντικό τομέα, μπορεί να θεωρηθεί ως ένα ισχυρό υπάρχον πλαίσιο για την προώθηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

Μια άλλη προσέγγιση που διευκολύνει την εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι το κοινοτικό σχέδιο διαχείρισης και ελέγχου στον τομέα του περιβάλλοντος (EMAS) ISO 19000. Ενθαρρύνει τις εταιρίες να δημιουργήσουν οικειοθελώς επιτόπου ή σε όλους τους τόπους όπου δραστηριοποιούνται οι εταιρίες, συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και ελέγχου που προωθούν συνεχώς βελτιώσεις σε περιβαλλοντικές επιδόσεις. Η περιβαλλοντική δήλωση είναι δημόσια και επικυρώνεται από διαπιστευμένους περιβαλλοντικούς επαληθευτές.

41. Οι επιχειρήσεις γνωρίζουν επίσης τις ευκαιρίες που συνδέονται με τη βελτιωμένες περιβαλλοντικές επιδόσεις και εργάζονται συστηματικά για να τις εκμεταλλευτούν:

Η [European Eco-Efficiency Initiative \(EEEI\)](#) (ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για την οικολογική αποδοτικότητα) είναι μια πρωτοβουλία του Παγκόσμιου Συμβουλίου Επιχειρήσεων για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και των ευρωπαϊών εταίρων για το περιβάλλον σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στοχεύει στην ένταξη της οικολογικής αποδοτικότητας σε όλες τις

2.2. Εταιρική κοινωνική ευθύνη: η εξωτερική διάσταση

42. Η εταιρική κοινωνική ευθύνη επεκτείνεται πέρα από την εταιρία στην τοπική κοινότητα και αφορά ένα ευρύ σύνολο ενδιαφερομένων μερών οι οποίοι είναι όχι μόνο οι εργαζόμενοι και οι μέτοχοι αλλά και οι επιχειρηματικοί εταίροι, οι προμηθευτές, οι πελάτες, οι δημόσιες αρχές και οι ΜΚΟ που εκπροσωπούν τις τοπικές κοινότητες ή ασχολούνται με το περιβάλλον. Σε έναν κόσμο πολυεθνικών επενδύσεων και παγκόσμιων αλυσίδων εφοδιασμού, η εταιρική κοινωνική ευθύνη πρέπει να επεκταθεί πέρα από τα σύνορα της Ευρώπης. Η ταχεία παγκοσμιοποίηση έχει ενθαρρύνει τη συζήτηση του ρόλου και την ανάπτυξη της παγκόσμιας διακυβέρνησης. Επίσης η ανάπτυξη εθελοντικών πρακτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβάλει σε αυτό.

2.2.1. Τοπικές κοινότητες

43. Η εταιρική κοινωνική ευθύνη αφορά επίσης την ένταξη των εταιρειών στο τοπικό περιβάλλον τους είτε αυτό είναι στην Ευρώπη είτε στον υπόλοιπο κόσμο. Οι εταιρείες συνεισφέρουν στις κοινότητές τους παρέχοντας θέσεις εργασίας, μισθούς, κοινωνικές παροχές καθώς και φόρους. Από την άλλη πλευρά, οι εταιρείες εξαρτώνται από την υγεία, τη σταθερότητα και την ευημερία των κοινοτήτων μέσα στις οποίες λειτουργούν. Για παράδειγμα, προσλαμβάνουν την πλειονότητα των υπαλλήλων τους από τις τοπικές αγορές εργασίας και συνεπώς έχουν άμεσο συμφέρον να είναι διαθέσιμες οι δεξιότητες που χρειάζονται επί τόπου. Ειδικότερα οι ΜΜΕ συχνά αντλούν την πελατεία τους από την περιοχή όπου βρίσκονται. Η φήμη μιας εταιρείας στον τόπο εγκατάστασής της, η εικόνα της ως εργοδότη και ως παραγωγού αλλά και ως παράγοντα στην τοπική σκηνή, σίγουρα επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητά της.
44. Υπάρχει επίσης αλληλεπίδραση μεταξύ εταιρειών και του τοπικού φυσικού περιβάλλοντός τους. Ορισμένες βασίζονται σε ένα καθαρό περιβάλλον για την παραγωγή τους ή την προσφορά των υπηρεσιών τους - καθαρός αέρας, καθαρά ύδατα ή δρόμοι χωρίς κίνηση. Μπορεί επίσης να υπάρχει σχέση μεταξύ του τοπικού φυσικού περιβάλλοντος και της ικανότητας των επιχειρήσεων να προσελκύουν εργαζομένους στην περιοχή στην οποία έχουν εγκατασταθεί. Από την άλλη πλευρά, οι επιχειρήσεις μπορεί επίσης να είναι υπεύθυνες για ορισμένες ρυπογόνες δραστηριότητες: θόρυβος, φως, μόλυνση των υδάτων, εκπομπές αερίων, ρύπανση του εδάφους και περιβαλλοντικά προβλήματα που συνδέονται με τις μεταφορές και τη διάθεση αποβλήτων. Οι εταιρείες που είναι οι πιο ευαισθητοποιημένες για το περιβάλλον συμμετέχουν συνεπώς με δύο τρόπους στην περιβαλλοντική εκπαίδευση της κοινότητας.
45. Πολλές εταιρείες συμμετέχοντας στα κοινοτικά προβλήματα, ιδίως με την παροχή επιπλέον θέσεων επαγγελματικής κατάρτισης, την υποστήριξη φιλανθρωπικών εκδηλώσεων για την προστασία του περιβάλλοντος, την πρόσληψη κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων, τη δημιουργία υποδομών παιδικής φύλαξης και μέριμνας για τους υπαλλήλους τους, τις συμπράξεις με τις κοινότητες, τη χρηματοδότηση τοπικών αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων ή με δωρεές σε φιλανθρωπικές δραστηριότητες.

46. Η ανάπτυξη θετικών σχέσεων με την τοπική κοινότητα και συνεπώς η συσσώρευση κοινωνικού κεφαλαίου σχετίζεται ιδιαίτερα με τις μη τοπικές εταιρίες. Οι πολυεθνικές εταιρίες χρησιμοποιούν όλο και περισσότερο αυτές τις σχέσεις για να υποστηρίξουν την ένταξη των θυγατρικών τους στις διάφορες αγορές στις οποίες είναι παρούσες. Η οικειότητα των εταιριών με τους τοπικούς φορείς, τις παραδόσεις και τα πλεονεκτήματα του τοπικού περιβάλλοντος αποτελεί κεφάλαιο από το οποίο μπορούν να ωφεληθούν.

Τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα μπορούν να διαδραματίσουν ιδιαίτερο ρόλο στην κοινότητα, μέσω των άμεσων επενδύσεων σε σχέδια που ωφελούν συγκεκριμένες κοινότητες ή περιφέρειες, ιδίως σε οικονομικά μειονεκτούσες περιοχές. Αυτές οι επενδύσεις συνήθως έχουν τη μορφή δανείων για στεγαστικά σχέδια χαμηλού κόστους ή καταθέσεων σε τράπεζες κοινοτικής ανάπτυξης, είτε με τα επιτόκια της αγοράς είτε με χαμηλότερα επιτόκια.

Ομοίως αναγνωρίζοντας ότι η πρόσβαση σε προσιτές για όλους τιμές σε υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος είναι στο επίκεντρο του ευρωπαϊκού μοντέλου της κοινωνίας, ορισμένες εταιρίες προσπαθούν να εξασφαλίσουν μια τέτοια πρόσβαση στο πλαίσιο της κοινωνικής τους ευθύνης όταν δεν την εγγυάται η νομοθεσία, π.χ. όσον αφορά τις βασικές τραπεζικές υπηρεσίες. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Συνδικάτων (ΕΣΣ) και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Δημοσίων Επιχειρήσεων και Επιχειρήσεων γενικού οικονομικού συμφέροντος έκαναν μια κοινή πρόταση για έναν χάρτη υπηρεσιών γενικού ενδιαφέροντος τον Ιούνιο του 2000.

2.2.2. *Επιχειρηματικοί εταίροι, προμηθευτές και καταναλωτές*

47. Μέσα από τη στενή συνεργασία με επιχειρηματικούς εταίρους, οι εταιρείες μπορούν να μειώσουν την πολυπλοκότητα και τις δαπάνες και να αυξήσουν την ποιότητα. Η επιλογή των προμηθευτών δεν γίνεται πάντα αποκλειστικά μέσα από διαγωνισμούς προσφορών. Το ίδιο σημαντικές είναι οι σχέσεις με εταίρους της συμμαχίας της κοινής επιχείρησης και με δικαιοδόχους. Μακροπρόθεσμα η οικοδόμηση σχέσεων ενδέχεται να οδηγήσει σε δίκαιες τιμές, όρους και προσδοκίες καθώς και ποιότητα και αξιόπιστη παράδοση ή εκτέλεση. Ωστόσο, όταν υιοθετούν κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνες πρακτικές όλες οι εταιρείες πρέπει να τηρούν τους σχετικούς κανόνες της κοινοτικής και της εθνικής νομοθεσίας περί ανταγωνισμού.
48. Οι μεγάλες εταιρείες είναι παράλληλα επιχειρηματικοί εταίροι των μικρότερων εταιριών, είτε ως πελάτες, προμηθευτές, υπεργολάβοι ή ανταγωνιστές. Οι εταιρείες πρέπει να γνωρίζουν ότι η κοινωνικές τους επιδόσεις μπορούν να επηρεαστούν ως αποτέλεσμα των πρακτικών των εταίρων και των προμηθευτών τους σε όλη την αλυσίδα εφοδιασμού. Το αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης δεν θα περιοριστεί στην ίδια την εταιρία αλλά θα επηρεάσει και τους οικονομικούς εταίρους της. Αυτό συμβαίνει ιδίως στις μεγάλες εταιρίες που έχουν αναθέσει εξωτερικά ένα μέρος της παραγωγής ή των υπηρεσιών τους και συνεπώς ενδέχεται να έχουν αποκτήσει πρόσθετη εταιρική κοινωνική ευθύνη όσον αφορά τους προμηθευτές και το προσωπικό τους, λαμβάνοντας υπόψη ότι μερικές φορές η οικονομική ευημερία αυτών των προμηθευτών εξαρτάται κυρίως ή ολικώς από μια μεγάλη εταιρία.
49. Ορισμένες μεγάλες εταιρίες επιδεικνύουν εταιρική κοινωνική ευθύνη προωθώντας επιχειρησιακές πρωτοβουλίες στην περιοχή στην οποία έχουν εγκατασταθεί. Παραδείγματα τέτοιων πρακτικών περιλαμβάνουν σχέδια καθοδήγησης και επίβλεψης που παρέχονται από τις μεγάλες εταιρείες στις νέες εταιρείες και τις τοπικές ΜΜΕ ή παροχή βοήθειας σε μικρότερες εταιρίες για την υποβολή εκθέσεων

κοινωνικού περιεχομένου και για τη διάδοση των δραστηριοτήτων τους που αφορούν την εταιρική κοινωνική ευθύνη.

50. Οι επενδύσεις εταιρικού κεφαλαίου αποτελούν έναν ακόμα τρόπο για να διευκολύνουν οι μεγάλες εταιρίες την ανάπτυξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων. Με τις επενδύσεις εταιρικού κεφαλαίου η μεγάλη επιχείρηση αποκτά ένα μικρό μερίδιο από μια πολλά υποσχόμενη νέα εταιρία και προωθεί την ανάπτυξή της. Αυτό το γεγονός προσφέρει διάφορα πλεονεκτήματα και στους δύο εταίρους, συμπεριλαμβάνοντας την καλύτερη κατανόηση των νεωτεριστικών εξελίξεων για τη μεγάλη εταιρία και την ευκολότερη πρόσβαση της μικρότερης εταιρίας στους χρηματοοικονομικούς πόρους και στην αγορά.
51. Ως μέρος της κοινωνικής τους ευθύνης, ζητείται από τις εταιρείες να παρέχουν προϊόντα και υπηρεσίες που οι καταναλωτές χρειάζονται και επιθυμούν με τρόπο αποτελεσματικό, δεοντολογικό και φιλικό προς το περιβάλλον. Οι εταιρείες που οικοδομούν σχέσεις διαρκείας με τους πελάτες, εστιάζοντας όλη την οργάνωσή τους στην κατανόηση των αναγκών και των επιθυμιών των πελατών και παρέχοντάς τους ανώτερη ποιότητα, ασφάλεια, αξιοπιστία και εξυπηρέτηση, αναμένεται ότι θα είναι πιο προσοδοφόρες. Η εφαρμογή της αρχής του σχεδιασμού για όλους (δηλαδή ο σχεδιασμός των προϊόντων και των υπηρεσιών έτσι ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους, συμπεριλαμβανομένων των καταναλωτών με μειονεξίες) είναι ένα σημαντικό παράδειγμα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

2.2.3. Ανθρώπινα δικαιώματα

52. Η εταιρική κοινωνική ευθύνη ενέχει έντονη διάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ιδιαίτερα όσον αφορά τις διεθνείς δραστηριότητες και τις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού. Αυτό αναγνωρίζεται στα διεθνή μέσα όπως η τριμερής δήλωση για τις πολυεθνικές εταιρείες και την κοινωνική πολιτική της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας ([the Tripartite Declaration of Principles concerning Multinational Enterprises and Social Policy](#)) και οι κατευθυντήριες γραμμές για τις πολυεθνικές εταιρείες ([OECD Guidelines for Multinational Enterprises](#)) του ΟΟΣΑ. Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι ένα ιδιαίτερα πολύπλοκο θέμα, το οποίο θέτει πολιτικά, νομικά και ηθικά διλήμματα. Οι εταιρείες αντιμετωπίζουν προκλήσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται ερωτήματα σχετικά με τους τρόπους προσδιορισμού των τομέων ευθύνης τους σε αντιδιαστολή με εκείνους των κυβερνήσεων, σχετικά με την εξασφάλιση ότι οι επιχειρηματικοί εταίροι τους συμμορφώνονται με τις βασικές αξίες τους και τους τρόπους προσέγγισης κρατών με ευρείες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει την υποχρέωση, στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνεργασία, να εξασφαλίζει την τήρηση των κανόνων εργασίας, την προστασία του περιβάλλοντος και το σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Αντιμετωπίζει επίσης την πρόκληση να εξασφαλίσει πλήρη συνοχή μεταξύ της αναπτυξιακής και της εμπορικής πολιτικής της καθώς και της στρατηγικής ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα στις αναπτυσσόμενες χώρες ιδίως μέσω της προώθησης των ευρωπαϊκών επενδύσεων.
53. Μια βασική καινοτομία της συμφωνίας του Κοτονού είναι η αναγνώριση ότι η καταπολέμηση της διαφθοράς είναι ένα "ουσιαστικό στοιχείο" και μια ρητή αναφορά στη διαφθορά ως ένα σημαντικό αναπτυξιακό πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί. Σοβαρές περιπτώσεις διαφθοράς "συμπεριλαμβάνοντας δωροδοκίες που οδηγούν σε τέτοια διαφθορά" μπορούν να θεωρηθούν ως λόγοι για τη διακοπή

της συνεργασίας. Αυτή η συμπερίληψη της ρήτρας διαφθοράς στη συμφωνία στοχεύει όχι μόνο να δώσει ένα σαφές μήνυμα σε όσους λαμβάνουν βοήθεια, αλλά και να προωθήσει δραστηριότητες των ευρωπαϊών επενδυτών και άλλων φορέων που χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερη διαφάνεια. Η ΕΕ και η ΑΚΕ συμφώνησαν σε μια ειδική διαδικασία για την αντιμετώπιση παρόμοιων περιπτώσεων διαφθοράς (Άρθρ. 9).

54. Ύστερα από αυξανόμενη πίεση των ΜΚΟ και των ομάδων των καταναλωτών, οι εταιρείες και οι κλάδοι υιοθετούν όλο και περισσότερο κώδικες συμπεριφοράς που καλύπτουν τις εργασιακές συνθήκες, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις περιβαλλοντικές πτυχές, ειδικότερα όσον αφορά τους υπεργολάβους και τους προμηθευτές τους. Αυτό συμβαίνει για διάφορους λόγους, ιδίως για να βελτιώσουν την εταιρική εικόνα τους και να μειώσουν τους κινδύνους αρνητικών αντιδράσεων από τους καταναλωτές. Ωστόσο οι κώδικες συμπεριφοράς δεν αποτελούν εναλλακτική λύση στους εθνικούς, κοινοτικούς και διεθνείς νόμους και δεσμευτικούς κανόνες: οι δεσμευτικοί κανόνες εξασφαλίζουν τα ελάχιστα πρότυπα που ισχύουν για όλους, ενώ οι κώδικες συμπεριφοράς και άλλες εθελοντικές πρωτοβουλίες μπορούν μόνον να τα συμπληρώσουν και να προωθήσουν υψηλότερα πρότυπα για όσους τα υιοθετούν.

Η Συνομοσπονδία Βιομηχανιών της Δανίας έχει υιοθετήσει σειρά κατευθυντήριων γραμμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα που απευθύνονται στη βιομηχανία, καλώντας τις εταιρείες να τηρήσουν το ίδιο επίπεδο κοινωνικής ευθύνης στη νέα χώρα εγκατάστασής τους, όπως εκείνο που εφαρμόζουν στη χώρα προέλευσής τους.

Ένας αυξανόμενος αριθμός πολυεθνικών έχει δεσμευθεί ρητά να περιλάβει τα ανθρώπινα δικαιώματα στους κώδικες συμπεριφοράς του, ενώ ένας αυξανόμενος αριθμός εμπορών λιανικής στην Ευρώπη απαιτεί προδιαγραφές παραγωγής με δεοντολογικά κριτήρια των αγαθών που εισάγει. Το 1998, η οργάνωση Eurocommerce εξέδωσε σύσταση σχετικά με τους κοινωνικούς όρους των αγορών, η οποία καλύπτει την παιδική και την καταναγκαστική εργασία καθώς και την εργασία των φυλακισμένων.

Υπάρχουν επίσης διάφορα παραδείγματα κωδίκων δεοντολογίας που έχουν υπογραφεί από τους κοινωνικούς εταίρους σε ευρωπαϊκό επίπεδο, και ειδικότερα στους τομείς της [υφαντουργίας, της ένδυσης](#) και του [εμπορίου](#), γεγονός το οποίο χαιρετίζει η Επιτροπή.

55. Αναγνωρίζεται επίσης όλο και περισσότερο ότι ο αντίκτυπος των δραστηριοτήτων μιας εταιρίας στα ανθρώπινα δικαιώματα των εργαζομένων και στις τοπικές κοινότητες ξεπερνά το πεδίο των εργατικών δικαιωμάτων. Αυτό συμβαίνει για παράδειγμα σε επισφαλείς καταστάσεις όπου οι εταιρίες συνεργάζονται με κρατικές δυνάμεις ασφαλείας που έχουν βεβαρημένο ιστορικό στις παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Η κυβέρνηση του ΗΒ, σε συνεργασία με τις ΗΠΑ όρισαν μια ομάδα εργασίας στην οποία συμμετέχουν οι μεγάλοι όμιλοι εταιριών στον τομέα του πετρελαίου, του αερίου και της εξόρυξης, καθώς και ΜΚΟ για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το αποτέλεσμα ήταν να εγκριθούν το Δεκέμβριο του 2000 οι εθελοντικές αρχές για την ασφάλεια και τα δικαιώματα του ανθρώπου για εταιρίες στον τομέα της εξόρυξης και της ενέργειας (Voluntary Principles on Security and Human Rights for companies in the Extractive and Energy Sectors).

56. Ενώ οι εθελοντικοί κώδικες συμπεριφοράς μπορούν να συμβάλουν στην προώθηση διεθνών εργασιακών προτύπων, η αποτελεσματικότητά τους ωστόσο εξαρτάται από τη σωστή εφαρμογή και την επαλήθευσή τους. Οι κώδικες συμπεριφοράς, ενδέχεται για παράδειγμα να απευθύνονται σε υπεργολάβους που υποχρεούνται να πληρούν πολλά και διάφορα κριτήρια. Για παράδειγμα, ένας υπεργολάβος μπορεί να

απασχολεί εργαζομένους για ορισμένες πολυεθνικές εταιρείες που επιβάλλουν διαφορετικούς κώδικες συμπεριφοράς όσον αφορά τους μισθούς, τις ώρες εργασίας και άλλες κοινωνικές συνθήκες. Οι κώδικες συμπεριφοράς πρέπει συνεπώς να βασίζονται στις θεμελιώδεις συμβάσεις της ΔΟΕ, όπως αναφέρονται στη δήλωση για τις θεμελιώδεις αρχές και τα δικαιώματα στην εργασία και στις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολυεθνικές εταιρείες του ΟΟΣΑ, με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και των εταίρων στις αναπτυσσόμενες χώρες που καλύπτονται από αυτές τις συμβάσεις.

57. Οι κώδικες συμπεριφοράς πρέπει να εφαρμόζονται σε όλα τα επίπεδα οργάνωσης και παραγωγής. Είναι σημαντική η πλήρης διαφάνεια της ενημέρωσης και των τοπικών κοινοτήτων από τις εταιρείες, στο πλαίσιο ενός συνεχούς διαλόγου. Η κατάρτιση των τοπικών διοικήσεων, των εργαζομένων και των κοινοτήτων σχετικά με την εφαρμογή του κώδικα είναι επίσης σημαντική. Επιπλέον, πρέπει να δοθεί έμφαση σε μία “εξελικτική προσέγγιση” - η οποία να τονίζει τις συνεχιζόμενες σταδιακές βελτιώσεις των προτύπων και του ίδιου του κώδικα. Στην περίπτωση της παιδικής εργασίας, οι εταιρείες δεν πρέπει μόνον να τηρούν τις διατάξεις των συμβάσεων της ΔΟΕ, απορρίπτοντας τους εργολάβους που χρησιμοποιούν την παιδική εργασία, αλλά και π.χ. να συνδράμουν στην αντιμετώπιση της φτώχειας των παιδιών διευκολύνοντας την πρόσβασή τους στην εκπαίδευση.
58. Όσον αφορά τα δικαιώματα του ανθρώπου, είναι αναγκαίο να επαληθεύονται σε μόνιμη βάση τα συστήματα συμμόρφωσης με τους κώδικες και η εφαρμογή τους. Η επαλήθευση αυτή πρέπει να διαμορφωθεί και να διεξαχθεί σύμφωνα με προσεκτικά καθορισμένα πρότυπα και κανόνες που να ισχύουν για τις οργανώσεις και τα άτομα που αναλαμβάνουν τον επονομαζόμενο “κοινωνικό έλεγχο”. Η εποπτεία, στην οποία πρέπει να συμμετέχουν οι ενδιαφερόμενοι παράγοντες όπως οι δημόσιες αρχές, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και οι ΜΚΟ, είναι σημαντική προκειμένου να εξασφαλιστεί η αξιοπιστία των κωδίκων συμπεριφοράς. Μια ισορροπία μεταξύ των εσωτερικών και των εξωτερικών συστημάτων επαλήθευσης θα μπορούσε να βελτιώσει τη σχέση κόστους αποτελέσματος, ειδικότερα στις ΜΜΕ. Κατά συνέπεια, πρέπει να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη διαφάνεια και βελτιωμένοι μηχανισμοί υποβολής εκθέσεων όσον αφορά τους κώδικες συμπεριφοράς.

Στις 15/1/1999, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέδωσε ψήφισμα με τίτλο “Προδιαγραφές της ΕΕ που διέπουν τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις οι οποίες δρουν σε αναπτυσσόμενες χώρες: προς έναν Ευρωπαϊκό Κώδικα Συμπεριφοράς” με το οποίο ζητά αφενός την καθιέρωση ενός ευρωπαϊκού κώδικα συμπεριφοράς, ο οποίος θα συμβάλει στη μεγαλύτερη τυποποίηση των εθελοντικών κωδίκων συμπεριφοράς βασιζόμενος στις διεθνείς προδιαγραφές και θα περιέχει διατάξεις σχετικά με τις διαδικασίες καταγγελίας και διορθωτικών μέτρων, και αφετέρου τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Πλατφόρμας Επιτήρησης (European Monitoring Platform).

2.2.4. Παγκόσμιες περιβαλλοντικές ανησυχίες

59. Μέσω των διασυνοριακών συνεπειών πολλών περιβαλλοντικών προβλημάτων που συνδέονται με τις επιχειρήσεις και της κατανάλωσης πόρων από ολόκληρο τον κόσμο, οι εταιρείες διαδραματίζουν επίσης ενεργό ρόλο στο παγκόσμιο περιβάλλον. Συνεπώς μπορούν να επιδιώξουν την κοινωνική ευθύνη τόσο σε διεθνές επίπεδο όσο και στην Ευρώπη. Για παράδειγμα μπορούν να ενθαρρύνουν την καλύτερη περιβαλλοντική επίδοση μέσω της αλυσίδας εφοδιασμού στο πλαίσιο της προσέγγισης ΟΠΠ και να χρησιμοποιήσουν ευρύτερα τα ευρωπαϊκά και διεθνή εργαλεία που συνδέονται με τη διαχείριση και το προϊόν. Οι επενδύσεις και οι

δραστηριότητες των εταιριών επιτόπου σε τρίτες χώρες μπορούν να έχουν άμεση επίδραση στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη σε αυτές τις χώρες.

60. Η συζήτηση για το ρόλο των εταιρειών για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης γίνεται όλο και πιο σημαντική στη διεθνή σκηνή. Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ έθεσε σε λειτουργία την πρωτοβουλία “Global Compact”, η οποία αποβλέπει στη σύναψη εταιρικής σχέσης με τις επιχειρήσεις με σκοπό την επίτευξη παγκόσμιων κοινωνικών και περιβαλλοντικών βελτιώσεων. Οι κατευθυντήριες γραμμές για τις πολυεθνικές εταιρείες του ΟΟΣΑ προωθούν επίσης τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα “Δέκα χρόνια μετά τη διάσκεψη του Ρίο – Προετοιμασία για την παγκόσμια διάσκεψη για την αειφόρο ανάπτυξη” (COM 2001/53) περιέχει περαιτέρω λεπτομέρειες σχετικά με το πώς οι επιχειρήσεις μπορούν να συμβάλουν στην παγκόσμια βιώσιμη ανάπτυξη.

3. ΜΙΑ ΟΛΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

61. Αν και οι εταιρείες αναγνωρίζουν όλο και περισσότερο την κοινωνική ευθύνη τους, πολλές από αυτές δεν έχουν υιοθετήσει διαχειριστικές πρακτικές που να την αντικατοπτρίζουν. Δεδομένου ότι πρέπει να την εντάξουν στην καθημερινή διαχείρισή τους που εμπλέκει όλη την αλυσίδα εφοδιασμού, οι υπάλληλοι και τα διοικητικά στελέχη τους χρειάζονται κατάρτιση και επιμόρφωση προκειμένου να αποκτήσουν τις αναγκαίες δεξιότητες και ικανότητες. Οι πρωτοπόροι εταιρείες μπορούν να βοηθήσουν στην ενσωμάτωση των κοινωνικά υπεύθυνων πρακτικών, διαδίδοντας τις καλύτερες πρακτικές.
62. Παρ’ότι η εταιρική κοινωνική ευθύνη μπορεί να αναληφθεί μόνον από τις ίδιες τις εταιρείες, τα ενδιαφερόμενα μέρη και ιδιαίτερα οι εργαζόμενοι, οι καταναλωτές και οι επενδυτές, μπορούν να διαδραματίσουν αποφασιστικό ρόλο για το δικό τους συμφέρον ή εκ μέρους άλλων ενδιαφερόμενων μερών, σε τομείς όπως οι συνθήκες εργασίας, το περιβάλλον ή τα ανθρώπινα δικαιώματα, ωθώντας τις εταιρείες να υιοθετήσουν κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές. Απαιτούν την αποτελεσματική διαφάνεια όσον αφορά τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις των εταιρειών.

3.1. Ολοκληρωμένη διαχείριση της κοινωνικής ευθύνης

63. Οι προσεγγίσεις των εταιριών όσον αφορά τις ευθύνες τους και τις σχέσεις τους με τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη ποικίλλουν ανάλογα με τις κλαδικές και τις πολιτιστικές διαφορές. Στην αρχή οι εταιρείες έχουν την τάση να διατυπώνουν μία δήλωση αποστολής, έναν κώδικα συμπεριφοράς, ή ένα “πιστεύω” όπου δηλώνουν το σκοπό και τις βασικές αρχές τους καθώς και τις ευθύνες τους απέναντι στα ενδιαφερόμενα μέρη με τα οποία συνδιαλέγονται. Αυτές οι αξίες πρέπει στη συνέχεια να μετατραπούν σε πράξη σε όλη την οργάνωση, από τις στρατηγικές έως τις καθημερινές αποφάσεις. Αυτό το γεγονός συνεπάγεται πρακτικές όπως την εισαγωγή μιας κοινωνικά ή περιβαλλοντικά υπεύθυνης διάστασης σε σχέδια και προϋπολογισμούς και την αξιολόγηση των εταιρικών επιδόσεων στους τομείς αυτούς, τη σύσταση “κοινοτικών συμβουλευτικών επιτροπών”, τη διεξαγωγή κοινωνικών ή περιβαλλοντικών ελέγχων και τη δημιουργία συνεχιζόμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

64. Καθώς τα θέματα που αφορούν την εταιρική κοινωνική ευθύνη γίνονται αναπόσπαστο μέρος του εταιρικού στρατηγικού σχεδιασμού και της καθημερινής επιχειρησιακής λειτουργίας, ζητείται από τους διευθυντές και τους υπαλλήλους να λάβουν επιχειρησιακές αποφάσεις βάσει επιπλέον κριτηρίων σε σχέση με εκείνα που παραδοσιακά έχουν καταρτιστεί να αναμένουν. Τα παραδοσιακά πρότυπα οργανωτικής συμπεριφοράς, στρατηγικής διαχείρισης ακόμα και επιχειρηματικής δεοντολογίας δεν προσφέρουν πάντα επαρκή προετοιμασία για τη διαχείριση των εταιρειών σε αυτό το νέο περιβάλλον.
65. Ως απάντηση στην ανάγκη για την ενσωμάτωση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στην επαγγελματική κατάρτιση των σημερινών διευθυντών και υπαλλήλων και για την πρόβλεψη των δεξιοτήτων που θα απαιτούνται από τους μελλοντικούς διευθυντές και υπαλλήλους, τα μαθήματα ή οι διδακτικές ενότητες που αφορούν τις επιχειρηματικές ηθικές αρχές, εντάσσονται συχνά στα πτυχία εμπορικών και επιχειρηματικών σπουδών. Ωστόσο τείνουν να καλύπτουν μόνον ένα περιορισμένο μέρος της έννοιας της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

Η CSR Europe και το Κέντρο της Κοπεγχάγης έχουν ξεκινήσει πρόγραμμα με σκοπό να φέρουν σε επαφή την επιχειρηματική και την ακαδημαϊκή κοινότητα, έτσι ώστε να εντοπιστούν και να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες κατάρτισης του κλάδου των επιχειρήσεων στο θέμα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Με αυτόν τον τρόπο θα εισαχθούν νέα μαθήματα σχετικά με την εταιρική κοινωνική ευθύνη και θα διαφοροποιηθούν τα ήδη υπάρχοντα σε όλα τα επίπεδα των σπουδών.
(http://www.csreurope.org/csr_europe/Activities/programmes/Universities/universities.htm)

3.2. Υποβολή εκθέσεων και έλεγχος σχετικά με την κοινωνική ευθύνη

66. Πολλές πολυεθνικές εταιρείες έχουν αρχίσει να συντάσσουν εκθέσεις κοινωνικής ευθύνης. Οι εκθέσεις που εξετάζουν ζητήματα όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα και την παιδική εργασία δεν είναι διαδεδομένες, αντίθετα με τις εκθέσεις σε θέματα περιβάλλοντος, υγείας και ασφάλειας. Επιπλέον, οι προσεγγίσεις των εταιρειών στο θέμα της σύνταξης εκθέσεων είναι τόσο διαφορετικές όσο και οι προσεγγίσεις τους στο θέμα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Πρέπει να διαμορφωθεί μία γενική ομοφωνία σχετικά με το είδος των πληροφοριών που πρέπει να ανακοινώνονται, τη μορφή που θα λάβει η σύνταξη, καθώς και την αξιοπιστία της διαδικασίας αξιολόγησης και ελέγχου, προκειμένου οι εκθέσεις αυτές να είναι χρήσιμες.
67. Λίγες εταιρείες παρέχουν λεπτομέρειες σχετικά με τις πολιτικές και τις επιδόσεις τους στη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού και σε θέματα απασχόλησης όπως οι διαπραγματεύσεις και η αναγνώριση, οι διαβουλεύσεις με το προσωπικό και η κατάρτισή του, καθώς και η υποχρέωση του διοικητικού συμβουλίου για λογοδοσία. Το 1998, η ομάδα υψηλού επιπέδου για τις οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της βιομηχανικής αλλαγής ([High Level Group on Economic and Social Implications of Industrial Change](#)), η οποία συστάθηκε ύστερα από αίτημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, κάλεσε τις εταιρείες που απασχολούν περισσότερους από 1000 εργαζομένους να δημοσιεύσουν εθελοντικά μία “Εκθεση για τη διαχείριση της αλλαγής”, δηλαδή μία ετήσια έκθεση για την απασχόληση και τις συνθήκες εργασίας. Η εν λόγω ομάδα υψηλού επιπέδου συνέστησε η έκθεση να συντάσσεται αφού ζητηθεί η γνώμη των υπαλλήλων και των εκπροσώπων τους, σύμφωνα με τις εθνικές καθιερωμένες διαδικασίες. Η ομάδα πρότεινε ένα πλαίσιο, στο οποίο θα εξετάζονται οι πολιτικές, οι πρακτικές και οι επιδόσεις όσον αφορά την απασχόληση και τις συνθήκες εργασίας, ειδικότερα η πρόβλεψη των διαρθρωτικών αλλαγών, η επικοινωνία, η συμμετοχή των εργαζομένων και ο κοινωνικός διάλογος, η

εκπαίδευση και η κατάρτιση, η υγεία και η ασφάλεια των εργαζομένων και οι ίσες ευκαιρίες.

68. Ακόμα, όπως ανέφερε η ομάδα υψηλού επιπέδου για την αλλαγή, η Επιτροπή στην Ατζέντα Κοινωνικής Πολιτικής της έχει προτείνει τη δημιουργία ενός κέντρου παρακολούθησης της βιομηχανικής αλλαγής, ως μέσου για την ανάπτυξη μιας προορατικής προσέγγισης για την πρόβλεψη και τη διαχείριση της αλλαγής. Το Ίδρυμα του Δουβλίνου έχει σήμερα περιλάβει αυτή την πρωτοβουλία στο τετραετές κυλιόμενο πρόγραμμά του, τονίζοντας το ρόλο του για την κατανόηση και την πρόβλεψη της αλλαγής έτσι ώστε να λαμβάνονται καλύτερες αποφάσεις, καθώς για την παροχή βοήθειας στους βασικούς παράγοντες έτσι ώστε να κατανοούν, να προβλέπουν και να διαχειρίζονται τη βιομηχανική αλλαγή έχοντας στη διάθεσή τους αξιόπιστες και αντικειμενικές πληροφορίες.
69. Οι δημόσιες πρωτοβουλίες υποστηρίζουν όλο και περισσότερο την ανάπτυξη της διαδικασίας σύνταξης και υποβολής εκθέσεων σε θέματα κοινωνίας και περιβάλλοντος.

Η σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τη λογιστική καταχώρηση, την εκτίμηση και τη γνωστοποίηση των περιβαλλοντικών πτυχών στους ετήσιους λογαριασμούς και στις ετήσιες εκθέσεις των εταιρειών, η οποία εκδόθηκε στις 30 Μαΐου 2001, αναμένεται ότι θα συμβάλει σημαντικά στη συγκέντρωση ουσιαστικών και συγκρίσιμων πληροφοριών όσον αφορά τα περιβαλλοντικά θέματα στην ΕΕ (http://europa.eu.int/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=32001H0453&model=guichett)

Στο πλαίσιο των εμπορικών διαπραγματεύσεων, η Επιτροπή έχει ξεκινήσει μια αξιολόγηση του αντίκτυπου της βιωσιμότητας στον προτεινόμενο νέο γύρο διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ και δεσμεύτηκε να αναλάβει την αξιολόγηση του αντίκτυπου της βιωσιμότητας σε άλλες εμπορικές διαπραγματεύσεις όπως οι συνεχιζόμενες διαπραγματεύσεις ΕΕ-Χίλης/Μερκοσούρ.

Ο λεγόμενος “κοινωνικός δείκτης” ([Social Index](#)) της Δανίας, είναι ένα εργαλείο αυτο-αξιολόγησης, το οποίο σχεδίασε το Υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων για τη μέτρηση του βαθμού στον οποίο μία εταιρεία ανταποκρίνεται στις κοινωνικές ευθύνες της. Λόγω του ότι ο δείκτης αυτός αποτελείται από μία κλίμακα με διαβαθμίσεις από το 0 έως το 100, είναι εύκολο να γνωστοποιηθεί στους εργαζομένους και τα εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη πόσο κοινωνικά υπεύθυνη είναι η εταιρεία τους.

Το άρθρο 64 του γαλλικού νόμου που αφορά τις νέες οικονομικές ρυθμίσεις απαιτεί από τις εταιρείες να λαμβάνουν υπόψη “τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνέπειες” των δραστηριοτήτων τους στην ετήσια έκθεσή τους. Το κείμενο αυτό θα ισχύσει για τις εταιρείες που έχουν εισαχθεί στην κύρια αγορά αξιών για την έκθεσή τους του 2001 και για τις υπόλοιπες εταιρείες για την έκθεσή τους του 2002. Το περιεχόμενο των εκθέσεων θα καθοριστεί στο διάταγμα εφαρμογής.

70. Επιπλέον διάφορες οργανώσεις διαμορφώνουν προδιαγραφές για την κοινωνική λογιστική, την υποβολή εκθέσεων και τους ελέγχους. Αυτές οι προδιαγραφές ακολουθούν διάφορες προσεγγίσεις: μπορεί να είναι προδιαγραφές διαδικασίας ή προδιαγραφές επιδόσεων, εθελοντικές ή υποχρεωτικές, ή ακόμα προδιαγραφές όσον αφορά ένα συγκεκριμένο ζήτημα ή, αντίθετα, πολλαπλά ζητήματα. Μόνον ελάχιστες από αυτές τις προδιαγραφές καλύπτουν το πλήρες φάσμα των θεμάτων της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.
71. Οι σημαντικότερες διεθνείς πρωτοβουλίες εστιάζονται στην παγκοσμιοποίηση των κοινωνικών προτύπων, τη δημοσιοποίηση των πληροφοριών και την ανάπτυξη των εκθέσεων κοινωνικού περιεχομένου, δηλαδή το πρότυπο κοινωνικής ευθύνης *Social*

Accountability 8000 και η πρωτοβουλία υποβολής εκθέσεων σε παγκόσμιο επίπεδο *Global Reporting Initiative*. Ωστόσο, η πολυπλοκότητα που χαρακτηρίζει τη δημιουργία παγκόσμιων προδιαγραφών που να μπορούν να εφαρμοστούν σε οποιοδήποτε πολιτισμό και σε οποιαδήποτε χώρα, έχει προκαλέσει πολλές διαμάχες. Συνεπώς, τα διεθνώς συμφωνημένα πρότυπα, όπως οι θεμελιώδεις συμβάσεις της ΔΟΕ που καθορίστηκαν με τη δήλωση του 1998, λόγω της πανανθρώπινης φύσης τους συνιστούν την καταλληλότερη βάση για τέτοιες πρωτοβουλίες.

Ανταποκρινόμενη στην ποικιλομορφία των κωδίκων δεοντολογίας, η οργάνωση SAI (Social Accountability International) ανέπτυξε πρότυπο για τις συνθήκες εργασίας και σύστημα για την ανεξάρτητη επαλήθευση της συμμόρφωσης των εργοστασίων. Το εν λόγω πρότυπο είναι το [Social Accountability 8000 \(SA8000\)](http://www.cepaa.org/introduction.htm) (<http://www.cepaa.org/introduction.htm>), και το σύστημα επαλήθευσής του αντλεί στοιχεία από καθιερωμένες στρατηγικές των επιχειρήσεων για την εξασφάλιση της ποιότητας (όπως εκείνες που χρησιμοποιούνται για το ISO 9000) ενώ παράλληλα προσθέτει άλλα, τα οποία έχουν προσδιορίσει οι διεθνείς εμπειρογνώμονες σε θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου ως ουσιαστικής σημασίας για τον κοινωνικό έλεγχο.

Όσον αφορά το περιβάλλον, η πρωτοβουλία υποβολής εκθέσεων σε παγκόσμιο επίπεδο (Global Reporting Initiative) θεωρείται σήμερα ως βέλτιστη πρακτική. Οι κατευθυντήριες γραμμές για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τη βιωσιμότητα επιτρέπει μια σύγκριση μεταξύ των εταιριών. Η πρωτοβουλία περιλαμβάνει επίσης φιλόδοξες κατευθυντήριες γραμμές για την υποβολή κοινωνικών εκθέσεων. Η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη βιώσιμη ανάπτυξη αναφέρει ότι "Όλες οι εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες, με προσωπικό άνω των 500 ατόμων, καλούνται να δημοσιεύσουν ένα "τριπλό αποτέλεσμα" στις ετήσιες εκθέσεις τους προς τους μετόχους το οποίο να μετρά τις επιδόσεις τους με βάση οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια".

72. Επιπλέον, είναι αναγκαίο να δοθούν εργαλεία και να παρασχεθεί καθοδήγηση σε πολύ περισσότερες εταιρείες, και ειδικότερα στις μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που να τους επιτρέπουν να συντάσσουν εκθέσεις με τρόπο αποτελεσματικό σχετικά με τις πολιτικές, τις διαδικασίες και τις επιδόσεις τους στο θέμα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Οι μεγάλες πρωτοπόροι εταιρείες μπορούν, προσφέροντας την εμπειρογνωμοσύνη τους και τις δεξιότητές τους σε θέματα ανάπτυξης ικανοτήτων, να υποστηρίξουν τις ΜΜΕ σε αυτόν τον τομέα.
73. Η επαλήθευση από ανεξάρτητα τρίτα μέρη των πληροφοριών που δημοσιεύονται στις εκθέσεις κοινωνικής ευθύνης είναι επίσης απαραίτητη προκειμένου να αποφεύγεται η κριτική σύμφωνα με την οποία οι εκθέσεις είναι δημόσιες σχέσεις άνευ ουσίας. Πράγματι, πολλές εταιρείες έχουν ήδη αρχίσει να παρέχουν τέτοιες υπηρεσίες, οι οποίες θα έπρεπε να ακολουθούν συμφωνημένα πρότυπα. Η συμμετοχή των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των ΜΚΟ θα βοηθούσε επίσης να βελτιωθεί η ποιότητα της επαλήθευσης.

3.3. Ποιότητα στην εργασία

74. Οι υπάλληλοι αποτελούν βασικό παράγοντα μιας εταιρείας. Επιπλέον η εφαρμογή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης χρειάζεται τη δέσμευση της ανώτατων στελεχών, αλλά και έναν νεωτεριστικό τρόπο σκέψης και συνεπώς νέες δεξιότητες και μεγαλύτερη συμμετοχή των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους σε έναν διάλογο διπλής κατεύθυνσης που μπορεί να αποτελέσει τη δομή για μόνιμη παροχή πληροφοριών και προσαρμογή. Ο κοινωνικός διάλογος με τους εκπροσώπους των εργαζομένων, ο οποίος είναι ο βασικός μηχανισμός καθορισμού των σχέσεων μεταξύ μιας εταιρείας και των εργαζομένων της, διαδραματίζει συνεπώς σημαντικό ρόλο στην ευρύτερη υιοθέτηση κοινωνικά υπεύθυνων πρακτικών.

75. Επιπλέον επειδή τα θέματα που συνδέονται με την εταιρική κοινωνική ευθύνη καλύπτουν ευρύ φάσμα και επηρεάζουν σχεδόν όλες τις δραστηριότητες μιας εταιρείας, πρέπει να ζητείται συχνά η γνώμη των εκπρόσωπων των εργαζομένων σχετικά με τις πολιτικές, τα σχέδια και τα μέτρα, όπως προτείνεται στο σχέδιο οδηγίας της Επιτροπής για τη θέσπιση γενικού πλαισίου ενημέρωσης και διαβούλευσης με τους εργαζομένους μέσα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (COM(98)612). Επιπλέον πρέπει να διευρυνθεί ο κοινωνικός διάλογος έτσι ώστε να καλύπτει θέματα και εργαλεία για τη βελτίωση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιδόσεων των εταιρειών, π.χ. μέσω της αύξησης της ευαισθητοποίησης μεταξύ της διοίκησης και των εργαζομένων, μέσω προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, σχεδίων που αποβλέπουν στο να καθοδηγήσουν τις εταιρείες στις κοινωνικές και τις περιβαλλοντικές τους προσπάθειες και μέσω στρατηγικών συστημάτων διαχείρισης με οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές.
76. Ορισμένες εταιρίες επίσης αναγνωρίζουν ότι συνδέονται οι περιβαλλοντικές επιδόσεις με τις καλύτερης ποιότητας θέσεις εργασίας. Οι αυξημένες περιβαλλοντικές επιδόσεις μπορούν να επιτευχθούν με την καθαρή τεχνολογία. Η καθαρή τεχνολογία από μόνη της συνδέεται συνήθως με θέσεις εργασίας υψηλότερης τεχνολογίας με ικανοποιητικές αποδοχές για τους εργαζομένους. Συνεπώς η καθαρή τεχνολογία μπορεί να βελτιώσει τις περιβαλλοντικές επιδόσεις και την ικανοποίηση στην εργασία αυξάνοντας παράλληλα την αποδοτικότητα.
77. Σήμερα που οι ελλείψεις δεξιοτήτων αρχίζουν να αποτελούν πρόβλημα σε ορισμένους τομείς και περισσότεροι υποψήφιοι θέτουν ερωτήματα σχετικά με τις πολιτικές των εταιρειών για την απασχόληση, διάφορα εργαλεία μπορούν να βοηθήσουν τη βελτίωση της ενημέρωσης και της διαφάνειας σχετικά με τις ορθές πρακτικές στον τομέα της διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού. Ορισμένες χώρες ήδη συμβάλλουν στην προώθηση εταιρειών που αποτελούν καλούς εργασιακούς χώρους, δημοσιεύοντας καταλόγους με τους καλύτερους εργοδότες.

Η έρευνα με θέμα τις 50 καλύτερες εταιρείες στο ΗΒ από την πλευρά των εργαζομένων ("[50 Best Companies to Work For in the UK](#)"), η οποία χρηματοδοτήθηκε από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας (DTI) και από τη *Learndirect*, μία μονάδα του Πανεπιστημίου για τη Βιομηχανία (UFI), δείχνει ότι οι μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις μπορούν να είναι τόσο κοινωνικά υπεύθυνες όσο και οι πολυεθνικές εταιρείες υψηλής τεχνολογίας.

Θετική πρωτοβουλία σε επίπεδο ΕΕ: η ετήσια δημοσίευση καταλόγου των καλύτερων ευρωπαϊκών εργοδοτών, θα μπορούσε να αποτελέσει αποτελεσματικό εργαλείο για την ανταμοιβή των εταιρειών που προσπαθούν, μέσω των θέσεων και των ενεργειών της διοίκησής τους, να γίνουν καλοί εργασιακοί χώροι.

78. Μετά από πρόσκληση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβόνας, που υπογράμμισε τη σημασία της επένδυσης στα άτομα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διερευνά τρόπους καθιέρωσης ενός ευρωπαϊκού βραβείου για τις ιδιαίτερα προοδευτικές επιχειρήσεις, προκειμένου να δοθεί μεγαλύτερη προτεραιότητα στη δια βίου μάθηση ως βασικό συστατικό του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου. Παρόμοια βραβεία θα επιβραβεύουν εταιρίες που αναπτύσσουν ορθές πρακτικές για να προωθήσουν την ισότητα των φύλων ή να παρέχουν ευκαιρίες σε άτομα με ειδικές ανάγκες.

3.4. Κοινωνικά και οικολογικά σήματα

79. Έρευνες⁴ έχουν δείξει ότι οι καταναλωτές θέλουν όχι μόνο καλά και ασφαλή προϊόντα αλλά θέλουν επίσης να γνωρίζουν αν έχουν παραχθεί με τρόπο κοινωνικά υπεύθυνο. Για πολλούς ευρωπαίους καταναλωτές η δέσμευση που έχει αναλάβει μία εταιρεία απέναντι στην κοινωνική της ευθύνη, είναι σημαντική κατά την αγορά ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας. Αυτό το γεγονός δημιουργεί ενδιαφέρουσες εμπορικές ευκαιρίες, καθώς ένας σημαντικός αριθμός καταναλωτών δηλώνει ότι θα ήταν πρόθυμος να πληρώσει ακριβότερα για τέτοια προϊόντα, αν και μέχρι σήμερα μόνο μια μειονότητα το πράττει. Τα θέματα κοινωνικής ευθύνης τα οποία απασχολούν περισσότερο τους ευρωπαίους καταναλωτές είναι η προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλες τις δραστηριότητες των εταιρειών και σε όλη την αλυσίδα προμηθευτών (π.χ. η μη προσφυγή στην παιδική εργασία), η διασφάλιση του περιβάλλοντος γενικότερα και ειδικότερα η μείωση των εκπομπών αερίων φαινομένου του θερμοκηπίου.
80. Ως απάντηση σε αυτή την τάση, δημιουργούνται όλο και περισσότερα κοινωνικά σήματα, είτε από μεμονωμένους κατασκευαστές (ιδιωτικά κατατεθειμένα σήματα ή μάρκες) ή από βιομηχανικούς κλάδους, ΜΚΟ και κυβερνήσεις. Αποτελούν μία πρωτοβουλία που βασίζεται στην αγορά (και όχι μία ρυθμιστική πρωτοβουλία), η οποία μπορεί να βοηθήσει τη διαμόρφωση θετικών κοινωνικών αλλαγών μεταξύ των επιχειρήσεων και των καταναλωτών. Ωστόσο οι πρωτοβουλίες κοινωνικής και οικολογικής σήμανσης έχουν περιορισμένη εμβέλεια και δύναμη αντίκτυπο, λόγω του ότι γενικά περιορίζονται σε συγκεκριμένους τομείς της λιανικής αγοράς, και όσον αφορά τα κοινωνικά σήματα συνήθως καλύπτουν μόνον εισαγόμενα προϊόντα και είναι προσιτές μόνον στους εύπορους καταναλωτές. Συνεπώς, το μερίδιό τους στην αγορά αυξάνεται αλλά εξακολουθεί να είναι μικρό, γεγονός που καθιστά εμφανή την ανάγκη για βελτίωση της αποτελεσματικότητας αυτών των σημάτων.
81. Τα κοινωνικά σήματα που συνεπάγονται την εγγύηση ότι ένα συγκεκριμένο αντικείμενο παράχθηκε χωρίς εκμετάλλευση και κατάχρηση τείνουν να παρουσιάζουν έλλειψη διαφάνειας και ανεξάρτητης επαλήθευσης των ισχυρισμών τους. Αντίθετα από τα σήματα που αφορούν το περιεχόμενο ή την ασφάλεια ενός προϊόντος, τέτοιου είδους ισχυρισμοί δεν μπορούν να επαληθευθούν με τη διεξαγωγή δοκιμών στο ίδιο το προϊόν. Προκειμένου να είναι αξιόπιστα, τα κοινωνικά και οικολογικά σήματα θα απαιτούσαν μόνιμη επαλήθευση στους σχετικούς χώρους εργασίας, η οποία θα διεξάγεται σύμφωνα με συμφωνημένα πρότυπα.
- Το ευρωπαϊκό οικολογικό σήμα αφορά τις περιβαλλοντικές επιδόσεις συγκεκριμένων προϊόντων. Ο αριθμός των εταιριών με προϊόντα που φέρουν οικολογικό σήμα αυξάνεται με γρήγορους ρυθμούς. (<http://europa.eu.int/comm/environment/ecolabel/>)
82. Επιπλέον, ο αυξανόμενος αριθμός των συστημάτων κοινωνικής σήμανσης στην Ευρώπη ενδέχεται να αποβεί επιβλαβής για την αποτελεσματικότητά τους, δεδομένου ότι μπορεί να προκύψει σύγχυση μεταξύ των καταναλωτών λόγω των πολλών και διαφορετικών κριτηρίων που χρησιμοποιούνται και της έλλειψης σαφήνειας σχετικά με τη σημασία των διαφορών σημάτων.

---

⁴ πηγή: MORI (2000)

Η [Fairtrade Labelling Organizations International](#) είναι μία συλλογική οργάνωση που συστάθηκε με σκοπό να συντονίζει τις εθνικές πρωτοβουλίες για το θεμιτό εμπόριο, να διευθύνει τα προγράμματα επίβλεψης κατά τρόπο πιο αποτελεσματικό και να καθιερώσει ένα ενιαίο διεθνές σήμα για το δίκαιο εμπόριο.

83. Υπάρχει επίσης μία αυξανόμενη ανάγκη για δημόσια συζήτηση σχετικά με την αξία και τη σκοπιμότητα - στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς και των διεθνών υποχρεώσεων - των δημόσιων ενεργειών που έχουν στόχο να καταστήσουν αποτελεσματικότερα τα κοινωνικά και οικολογικά σήματα. Στα παραδείγματα τέτοιων ενεργειών περιλαμβάνεται η υποστήριξη της επιμόρφωσης και της ευαισθητοποίησης σχετικά με θέματα συνθηκών εργασίας, η προώθηση των βέλτιστων πρακτικών μέσω της καθιέρωσης χορηγιών για τα βραβεία προς τις εταιρείες, η διευκόλυνση της καθιέρωσης συμπράξεων μεταξύ πολλών ενδιαφερόμενων μερών, η ανάπτυξη προδιαγραφών για την κοινωνική σήμανση και η χρήση των δημόσιων προμηθειών και των φορολογικών πρωτοβουλιών για την προώθηση των προϊόντων με σήμα.

3.5. Κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις

84. Τα τελευταία χρόνια, οι κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις (SRI) έχουν γνωρίσει μεγάλη δημοτικότητα μεταξύ των επενδυτών γενικής φύσης. Οι κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνες πολιτικές παρέχουν μία καλή ένδειξη στους επενδυτές σχετικά με την ορθή εσωτερική και εξωτερική διαχείριση. Συμβάλλουν στην ελαχιστοποίηση των κινδύνων, μέσω της πρόληψης και της αποφυγής των κρίσεων που μπορούν να επηρεάσουν τη φήμη μιας εταιρείας και να προκαλέσουν δραματικές πτώσεις στις τιμές των μετοχών. Καθώς στην Ευρώπη αυξάνεται ραγδαία η ζήτηση για κεφάλαια κοινωνικά υπεύθυνων επενδύσεων, οι κανονικοί επενδυτικοί οίκοι ανταποκρίνονται προσφέροντας περισσότερα τέτοια κεφάλαια. Παρά ταύτα, έως σήμερα έχουν δημοσιευθεί λίγες πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό, το μέγεθος και τις επιδόσεις τους, εκτός από το Ηνωμένο Βασίλειο όπου οι κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις αποτελούν το 5% όλου του επενδεδυμένου κεφαλαίου.
85. Τα κοινωνικά υπεύθυνα επενδυτικά κεφάλαια επενδύονται σε εταιρείες που συμμορφώνονται με συγκεκριμένα κοινωνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια. Τα κριτήρια μπορούν να είναι αρνητικής φύσης, όπως π.χ. όταν βάσει αυτών εξαιρούνται οι βιομηχανίες καπνού και οιοπνευματωδών ποτών και στρατιωτικού εξοπλισμού. Όμως τα κριτήρια μπορούν να είναι και θετικά, όταν καλύπτουν εταιρίες με κοινωνική και περιβαλλοντική προορατικότητα. Άλλη μία σημαντική επιλογή για τους επενδυτές είναι να υιοθετήσουν μία στάση ακτιβισμού ως παράγοντες, έτσι ώστε να ωθήσουν τη διοίκηση μιας εταιρείας να υιοθετήσει κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές. Ο ακτιβισμός των ενδιαφερόμενων παραγόντων αναμένεται ότι θα αυξηθεί σε συνάρτηση με τη σημασία που δίνεται στα θέματα εταιρικής διακυβέρνησης και την ανάπτυξη των συνταξιοδοτικών ταμείων.
86. Ωστόσο, προκειμένου οι κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις (KYE) να αναπτυχθούν περαιτέρω, πρέπει οι χρηματοοικονομικές αγορές να βελτιώσουν τις γνώσεις τους όσον αφορά τις δυνατότητές τους για κέρδη. Ακολουθώντας το Φόρουμ Κοινωνικών Επενδύσεων που ιδρύθηκε στο ΗΒ το 1991, συγκροτήθηκαν και άλλα φόρουμ κοινωνικών επενδύσεων (SIF) στη Γαλλία, τη Γερμανία, τις Κάτω Χώρες και την Ιταλία, με σκοπό να παράσχουν ακριβείς πληροφορίες σχετικά με τις πολιτικές για την εταιρική κοινωνική ευθύνη, καθώς και να προωθήσουν και να ενθαρρύνουν τις κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις. Το προβλεπόμενο Ευρωπαϊκό Φόρουμ

Κοινωνικών Επενδύσεων, ένα δίκτυο εθνικών SIF, αναμένεται να υποστηρίξει την περαιτέρω ανάπτυξη των κοινωνικά υπεύθυνων επενδύσεων.

Το Μάιο του 2000, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διοργάνωσε στη Λισσαβώνα το πρώτο ευρωπαϊκό συνέδριο με θέμα τις επενδύσεις βάσει της τριπλής βασικής αρχής στην Ευρώπη.
(http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-dial/csr/csr_conf_lisbon.htm)

Το 2000, συστάθηκε η ομάδα έργου του HB για τις κοινωνικές επενδύσεις ([UK Social Investment Taskforce](#)) με σκοπό να εντοπίσει τα εμπόδια στην επέκταση των κοινωνικά υπεύθυνων επενδύσεων και να προσδιορίσει λύσεις για την εξάλειψή τους.

Από τον Ιούλιο του 2000, ο νόμος περί διαχειριστών ταμείων του HB (“Trustee Act”) απαιτεί από όλους τους διαχειριστές των συνταξιοδοτικών ταμείων να δημοσιοποιούν τις πολιτικές τους όσον αφορά τις κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις.

Ο γαλλικός νόμος περί προγραμμάτων αποταμίευσης των υπαλλήλων απαιτεί από τα ταμεία αλληλσφάλισης, τα οποία συγκεντρώνουν χρήματα από τα προγράμματα αποταμίευσης των υπαλλήλων, τα διεταιρικά προγράμματα αποταμίευσης, και τα προγράμματα αποταμίευσης εθελοντικής σύμπραξης των υπαλλήλων, να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με τις πολιτικές τους στο θέμα των κοινωνικά υπεύθυνων επενδύσεων.

87. Οι κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις αποτελούν αναδυόμενη αγορά με πολλά εξειδικευμένα γραφεία διερεύνησης και ελέγχου (μη οικονομικοί αναλυτές) που χρησιμοποιούν έναν ορισμένο αριθμό διαφορετικών εργαλείων και προτύπων μέτρησης. Συνεπώς φαίνεται πως οι εταιρείες έχουν επιβαρυνθεί με υπερβολικά και αποκλίνοντα αιτήματα για πληροφόρηση. Έτσι η περαιτέρω επέκταση των κοινωνικά υπεύθυνων επενδύσεων ενδέχεται να προσκρούσει στην αυξανόμενη αποστροφή και την έλλειψη συνεργασίας από τις εταιρείες. Μία θετική λύση στο πρόβλημα αυτό μπορεί να δοθεί με τις προσπάθειες για μια προκαταρκτική τυποποίηση της υποβολής κοινωνικών εκθέσεων, στις οποίες συνδράμουν τα κυριότερα γραφεία διερεύνησης και ελέγχου. Υπάρχει ωστόσο η ανάγκη για περισσότερη σύγκλιση μεταξύ δεικτών που καταρτίζονται από τις εταιρείες και κριτηρίων που χρησιμοποιούνται από τους αναλυτές για την αξιολόγηση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιδόσεων μιας εταιρείας. Επιπλέον, η έλλειψη διαφάνειας στις μεθόδους αξιολόγησης που χρησιμοποιούν τα γραφεία διερεύνησης και ελέγχου μπορεί επίσης να αποθαρρύνει τους μεγάλους επενδυτές που ενδεχομένως σκόπευαν να προβούν σε σημαντικές κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις. Συνεπώς είναι αναγκαία η περαιτέρω τυποποίηση, εναρμόνιση και διαφάνεια των εργαλείων ελέγχου και μέτρησης που χρησιμοποιούν τα γραφεία διερεύνησης και ελέγχου.

Τον Αύγουστο του 2000, 11 ομάδες ερευνών στον τομέα των επενδύσεων συνδύασαν τις ικανότητές τους στο πλαίσιο της ομάδας [SIRI](#), προκειμένου να δημοσιεύσουν εναρμονισμένα χαρακτηριστικά επιχειρήσεων με συγκρίσιμη μορφή.

Το Σεπτέμβριο του 2000 ο συνασπισμός των παγκόσμιων εταίρων για την έρευνα στον τομέα της εταιρικής ευθύνης (“Global Partners for Corporate Responsibility Research”) δημοσίευσε δέκα απαιτήσεις για υψηλότερα πρότυπα διαφάνειας τον 21ο αιώνα, με τις οποίες προβάλλει ένα μείγμα εθελοντικών, ρυθμιστικών και εμπορικών προσεγγίσεων που αποβλέπουν στη σημαντική βελτίωση της πρόσβασης των εταιρειών στα δεδομένα, καθώς και στην ακεραιότητα και την πληρότητα σε θέματα ενημέρωσης έτσι ώστε να διευκολύνεται ο κατάλληλος έλεγχος και η συγκριτική αξιολόγηση.

88. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης αναγνώρισε την ανάγκη για δημιουργία μιας δυναμικής και αποτελεσματικής ευρωπαϊκής αγοράς κινητών αξιών έως τα τέλη του 2003. Στο πλαίσιο αυτό, οι δείκτες που εντοπίζουν τις εταιρείες της ευρωπαϊκής

αγοράς με τις υψηλότερες κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις, θα καταστούν όλο και περισσότερο αναγκαίοι ως βάση για την κυκλοφορία κοινωνικά υπεύθυνων επενδυτικών κεφαλαίων και ως σημείο μέτρησης των επιδόσεων για τις κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η ποιότητα και η αντικειμενικότητα αυτών των δεικτών, η αξιολόγηση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιδόσεων των πρέπει να διεξαχθεί βάσει των πληροφοριών που θα δοθούν από τη διοίκησή τους αλλά και από τα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα μέρη. Επιπλέον, για την επίβλεψη και τη διατήρηση της ακρίβειας των δεδομένων, των διαδικασιών αξιολόγησης και των αποτελεσμάτων, οι εταιρείες πρέπει να προσφεύγουν στον εξωτερικό έλεγχο και στις εσωτερικές διαδικασίες εξασφάλισης της ποιότητας.

4. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ

89. Το Πράσινο Βιβλίο καλεί τις δημόσιες αρχές σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων των διεθνών οργανισμών, των επιχειρήσεων από τις ΜΜΕ έως τις πολυεθνικές, τους κοινωνικούς εταίρους, τις ΜΚΟ, άλλους ενδιαφερόμενους παράγοντες και τυχόν ενδιαφερόμενα άτομα να διατυπώσουν τις απόψεις τους σχετικά με την ανοικοδόμηση μιας εταιρικής σχέσης για την ανάπτυξη ενός νέου πλαισίου προώθησης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, λαμβάνοντας υπόψη τα συμφέροντα τόσο των εταιρειών όσο και των άλλων ενδιαφερομένων. Οι επιχειρήσεις πρέπει να συνεργαστούν με τις δημόσιες αρχές για την ανεύρεση καινοτόμων τρόπων για την ανάπτυξη της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Μία τέτοια εταιρική σχέση μπορεί να συνεισφέρει σημαντικά στην επίτευξη του στόχου που αφορά την προώθηση ενός προτύπου εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που να βασίζεται στις ευρωπαϊκές αξίες.
90. Η λέξη “πλαίσιο” πρέπει να ερμηνεύεται με τρόπο ευρύ. Οι προτάσεις θα πρέπει να βασίζονται στην εθελοντική φύση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και να καθορίζουν τρόπους με τους οποίους τα διάφορα μέρη να συμβάλλουν στην επίτευξη μιας βιώσιμης ανάπτυξης και ενός πιο αποτελεσματικού τρόπου διακυβέρνησης. Το επίπεδο και το περιεχόμενο ενός τέτοιου πλαισίου θα πρέπει να διασαφηνιστεί μέσα από συζητήσεις κατά την περίοδο διαβουλεύσεων του Πράσινου Βιβλίου.
91. Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα - το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο Υπουργών, η Επιτροπή - καθώς και η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και η Επιτροπή των Περιφερειών μπορούν να τονώσουν τη συζήτηση, να προσφέρουν πολιτική υποστήριξη και να διοργανώσουν την ανταλλαγή πληροφοριών και γνώσεων σχετικά με την εταιρική κοινωνική ευθύνη.
92. Τα κυριότερα ερωτήματα είναι τα εξής:

Ο ρόλος της ΕΕ

Πώς μπορούν οι ευρωπαϊκές δημόσιες αρχές να προωθήσουν την ανάπτυξη της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης σε ευρωπαϊκό και σε διεθνές επίπεδο; Ειδικότερα πρέπει η ΕΕ να προσθέσει αξία και να συμπληρώσει τις υπάρχουσες κοινωνικά υπεύθυνες δραστηριότητες, με τους εξής τρόπους:

- αναπτύσσοντας ένα συνολικό ευρωπαϊκό πλαίσιο, σε συνεργασία με τους κύριους φορείς της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, που να αποβλέπει στο να προωθήσει τη διαφάνεια, τη συνοχή και τη βέλτιστη πρακτική σε θέματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης;
- προωθώντας τη συναίνεση για τις προσεγγίσεις βέλτιστης πρακτικής και υποστηρίζοντάς αυτές τις προσεγγίσεις όσον αφορά την αξιολόγηση και την επαλήθευση των πρακτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης;
- ή/και με ποια άλλα μέσα;

Οι εταιρίες και η εταιρική κοινωνική ευθύνη

- Ποιος είναι ο ρόλος της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στις εταιρικές στρατηγικές των επιχειρήσεων;
- Ποιες είναι οι κινητήριες δυνάμεις που θα ωθήσουν τις εταιρείες να αναλάβουν την κοινωνική ευθύνη τους; Ποιες είναι οι προσδοκίες πίσω από τέτοιες δεσμεύσεις; Σε ποιους τομείς επικεντρώνονται τέτοιες δεσμεύσεις; Ποιο είναι το όφελος των εταιριών;
- Ποιες είναι οι κύριες βέλτιστες πρακτικές για την εφαρμογή και τη διαχείριση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης; Ποιες βέλτιστες πρακτικές υπάρχουν για τις ΜΜΕ;
- Πώς μπορούμε να προωθήσουμε καλύτερα την πρόσκληση σε επιχειρήσεις η οποία αναφέρεται στην πρόταση της Επιτροπής για μια στρατηγική βιώσιμης ανάπτυξης να δημοσιεύσουν την "τριπλή βασική αρχή" στις ετήσιες εκθέσεις τους προς τους μετόχους που μετρά την επίδοσή τους με βάση οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια;
- Πώς θα οικοδομηθούν καλύτερα οι δεσμοί μεταξύ της κοινωνικής και της περιβαλλοντικής διάστασης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης;
- Ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος για την προώθηση των γνώσεων για τα εμπορικά επιχειρήματα υπέρ της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και της προστιθέμενης αξίας της;

Κύριοι παράγοντες και ενδιαφερόμενα μέρη

- Ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος για τη θέσπιση και την ανάπτυξη μιας διαδικασίας διαρθρωμένου διαλόγου μεταξύ των εταιριών και των ποικίλων ενδιαφερομένων μερών για την εταιρική κοινωνική ευθύνη;
- Ποιοι θα πρέπει να είναι οι αντίστοιχοι ρόλοι των κυριότερων παραγόντων, δηλαδή των εταιρειών, των κοινωνικών εταίρων, των δημόσιων αρχών και των ΜΚΟ, κατά την προώθηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης;
- Πώς μπορεί η Ευρωπαϊκή Ένωση να προωθήσει ευρύτερη εφαρμογή των αρχών της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης μέσω των πολιτικών της τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο καθώς και μέσω του πολιτικού διαλόγου και των

συμφωνιών εταιρικής σχέσης, των προγραμμάτων και της παρουσίας της σε διεθνή φόρα;

Αξιολόγηση και αποτελεσματικότητα

- Ποια είναι τα καλύτερα μέσα για την ανάπτυξη, την αξιολόγηση και την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας και της αξιοπιστίας των εργαλείων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, όπως οι κώδικες συμπεριφοράς, η υποβολή κοινωνικών εκθέσεων και ο έλεγχος, τα κοινωνικά και οικολογικά σήματα και οι κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις;

Ενέργειες για την υποστήριξη της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης

- Ποιες είναι οι καταλληλότερες ενέργειες για την προώθηση και την υποστήριξη της ανάπτυξης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης; Ποια επίπεδα (η εταιρεία, το τοπικό, το περιφερειακό, το κλαδικό, το εθνικό, το ευρωπαϊκό ή το διεθνές επίπεδο) είναι τα πιο κατάλληλα για την εκτέλεση των προαναφερόμενων ενεργειών
- Σε αυτές τις ενέργειες θα μπορούσαν να περιλαμβάνονται οι εξής:
  - υποστήριξη για την κατάρτιση και την εκ νέου κατάρτιση, έτσι ώστε οι διευθυντές να έχουν τις αναγκαίες δεξιότητες και ικανότητες για την ανάπτυξη και την προώθηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης·
  - διάδοση και ανταλλαγή πληροφοριών, ειδικότερα σε σχέση με τις ορθές πρακτικές εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, τον καθορισμό προτύπων, τη συγκριτική ανάλυση και την παρακολούθηση, τη λογιστική, τον έλεγχο και την υποβολή εκθέσεων·
  - μεσοπρόθεσμη ανάλυση και έρευνα στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής·
  - προσαρμογή του νομικού πλαισίου.

93. Όπως διατυπώθηκε στην εισαγωγή, ο κύριος στόχος του παρόντος Πράσινου Βιβλίου είναι να αυξήσει την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση και να τονώσει τη συζήτηση σχετικά με νέους τρόπους προώθησης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Σε αυτό το στάδιο, η Επιτροπή δεν επιθυμεί να προδικάσει την έκβαση της συζήτησης προβαίνοντας σε συγκεκριμένες προτάσεις για δράση. Το Πράσινο Βιβλίο θα κυκλοφορήσει ευρέως και ελπίζουμε ότι θα συζητηθεί τόσο σε τοπικό και εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

94. Τυχόν γραπτά σχόλια πρέπει να αποστέλλονται έως τις 31 Δεκεμβρίου 2001 στην εξής διεύθυνση:

European Commission
CSR Green Paper Consultation
Rue de la Loi/Wetstraat 200
B - 1049 Bruxelles/Brussel

CSR@CEC.EU.INT

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΝΝΟΙΕΣ

- **Επένδυση για κοινωνικούς σκοπούς:** υποστήριξη ενός συγκεκριμένου σκοπού ή δραστηριότητας και χρηματοδότησή τους μέσω επενδύσεων. Σε αντίθεση με τις δωρεές, οι επενδυτές για κοινωνικούς σκοπούς απαιτούν η αρχική επένδυση να τους επιστραφεί είτε με ανταπόδοση (για δάνεια) είτε με εμπόριο (για μετοχές).
- **Κώδικας συμπεριφοράς:** επίσημη δήλωση αξιών και επιχειρηματικών πρακτικών μιας επιχείρησης και ορισμένες φορές των προμηθευτών της. Ένας κώδικας είναι μια δήλωση ελάχιστων προδιαγραφών καθώς και μια υπόσχεση της εταιρίας να τις τηρεί και να απαιτεί από τους αναδόχους, εργολάβους υπεργολάβους, προμηθευτές και δικαιούχους να τις τηρούν. Ενδέχεται να είναι ένα επιτηδευμένο έγγραφο, που απαιτεί συμμόρφωση με τις συγκεκριμένες προδιαγραφές και ενδέχεται να έχει έναν περίπλοκο μηχανισμό επιβολής.
- **Ιδιότητα του πολίτη στην επιχείρηση (corporate citizenship):** η διαχείριση του συνόλου των σχέσεων μεταξύ μιας εταιρίας και των συμβαλλόμενων κοινοτήτων, σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο.
- **Εταιρική διακυβέρνηση (corporate governance):** μια δέσμη σχέσεων μεταξύ της διοίκησης της εταιρίας, του διοικητικού συμβουλίου, των μετόχων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών. Η εταιρική διακυβέρνηση παρέχει επίσης τη δομή μέσω της οποίας καθορίζονται οι στόχοι της εταιρίας και τα μέσα για την επίτευξη αυτών των στόχων καθώς και η παρακολούθηση της επίδοσης.
- **Οικολογική αποδοτικότητα:** η έννοια ότι η βελτίωση του τρόπου χρήσης των πόρων μπορεί να μειώσει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και το κόστος.
- **Οικολογικός έλεγχος:** η εφαρμογή μη χρηματοοικονομικών, περιβαλλοντικών κριτηρίων για αποφάσεις για επενδύσεις.
- **Αξιολόγηση του περιβαλλοντικού αντίκτυπου:** ανάλυση του αντίκτυπου στο περιβάλλον ενός επιχειρηματικού σχεδίου ή δραστηριότητας.
- **Δεοντολογικός έλεγχος:** Η εφαρμογή μη χρηματοοικονομικών, δεοντολογικών κριτηρίων στην απόφαση για επένδυση.
- **Αναλυτική εξέταση με δεοντολογικά κριτήρια:** συμπερίληψη ή αποκλεισμός των μετοχών στα επενδυτικά χαρτοφυλάκια για δεοντολογικούς, κοινωνικούς ή περιβαλλοντικούς λόγους.
- **Εμπόριο με δεοντολογικά κριτήρια:** σκοπεύει να εξασφαλίσει ότι οι συνθήκες εντός των κύριων αλυσίδων παραγωγής πληρούν βασικές ελάχιστες προδιαγραφές και να εξαλείψει τις καταχρηστικές μορφές εκμετάλλευσης της εργασίας, όπως είναι η παιδική και καταναγκαστική εργασία ή η εργασία που είναι προϊόν εκμετάλλευσης ("sweatshops"). Τα κριτήρια της επισημάνσης γενικά βασίζονται στον πυρήνα των συμβάσεων της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.

- **Θεμιτό εμπόριο:** καθορίζεται ως μια εναλλακτική προσέγγιση στο συμβατικό διεθνές εμπόριο. Πρόκειται για μια εμπορική σύμπραξη που προωθεί μια βιώσιμη ανάπτυξη για αποκλεισμένους και μειονεκτούντες παραγωγούς. Επιδιώκει να το καταφέρει παρέχοντας καλύτερες εμπορικές συνθήκες, αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση και πραγματοποιώντας εκστρατείες ενημέρωσης. Τα κριτήρια επιλογής των προϊόντων που φέρουν το σήμα "Fair Trade" (Θεμιτό Εμπόριο) διαφέρουν ανάλογα με τα προϊόντα αλλά καλύπτουν ζητήματα όπως εγγυημένες τιμές, προ-πληρωμή και άμεση καταβολή στους παραγωγούς ή τους συνεταιρισμούς τους.
- **Ανθρώπινα δικαιώματα:** Τα ανθρώπινα δικαιώματα βασίζονται στην αρχή ότι η αναγνώριση της εγγενούς αξιοπρέπειας και των ίσων και αναπαλλοτρίωτων δικαιωμάτων όλων των μελών του ανθρώπινου γένους είναι το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο. Ορίζονται στην Παγκόσμια Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (1948). Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το άρθρο 6 της συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης επαναλαμβάνει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση "βασίζεται στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου, αρχές οι οποίες είναι κοινές στα κράτη μέλη". Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι νομικά δεσμευτική για όλα τα κράτη μέλη. Επιπλέον, ο Ευρωπαϊκός Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων που εγκρίθηκε στη Νίκαια το Δεκέμβριο του 2000 είναι το μέσο που εμπνέει το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς και τα κράτη μέλη που ενεργούν στο πλαίσιο της κοινοτικής νομοθεσίας.
- **Παρακολούθηση:** η διαδικασία της τακτικής συγκέντρωσης πληροφοριών για τον έλεγχο της επίδοσης σύμφωνα με ορισμένα κριτήρια.
- **Υπεύθυνη επιχείρηση:** έννοια των Ηνωμένων Εθνών που αναγνωρίζει τον επιχειρηματικό ρόλο για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης και ότι οι εταιρίες μπορούν να διεκπεραιώνουν τις δραστηριότητές τους κατά τέτοιο τρόπο ώστε να ενισχύουν την οικονομική ανάπτυξη και να αυξάνουν την ανταγωνιστικότητα ενώ παράλληλα εξασφαλίζουν την προστασία του περιβάλλοντος και προωθούν την κοινωνική ευθύνη.
- **Επίδραση των μετόχων:** στοχεύει να βελτιώσει τη δεοντολογική, κοινωνική και/ή περιβαλλοντική συμπεριφορά της εταιρίας ως μέτοχος μέσω του διαλόγου, της άσκησης πίεσης, της υποστήριξης της υπεύθυνης διαχείρισης και της ψηφοφορίας στις ετήσιες γενικές συνελεύσεις.
- **Κοινωνικός έλεγχος:** η συστηματική αξιολόγηση του κοινωνικού αντίκτυπου μιας οργάνωσης σε σχέση με τα πρότυπα και τις προσδοκίες.
- **Κοινωνικό κεφάλαιο:** σύνολο των κοινών αξιών και η εμπιστοσύνη μέσα σε μια κοινότητα. Το κοινωνικό κεφάλαιο είναι μια απαραίτητη προϋπόθεση για συνεργασία και οργανωμένη ανθρώπινη συμπεριφορά και στον κόσμο των επιχειρήσεων. Το κοινωνικό κεφάλαιο μπορεί να μετατραπεί, να καταναλωθεί ή να αποκατασταθεί όπως το χρηματοοικονομικό κεφάλαιο.

- **Αξιολόγηση των κοινωνικών συνεπειών:** συστηματική ανάλυση των συνεπειών ενός επιχειρηματικού σχεδίου ή εργασίας στην κοινωνική ή πολιτιστική κατάσταση των ενδιαφερόμενων κοινοτήτων.
- **Κοινωνικό σήμα:** λέξεις ή σύμβολα πάνω σε προϊόντα με στόχο να επηρεάσουν τις αποφάσεις των καταναλωτών για την αγορά, παρέχοντάς τους εγγυήσεις για τις κοινωνικές και δεοντολογικές συνέπειες μιας επιχειρηματικής διαδικασίας σε άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.
- **Κοινωνική έκθεση:** έγγραφο με το οποίο ανακοινώνονται τα αποτελέσματα μιας αξιολόγησης των κοινωνικών συνεπειών.
- **Ενδιαφερόμενα μέρη:** ένα άτομο, μια κοινότητα ή μια οργάνωση που επηρεάζει ή επηρεάζεται από τις εργασίες μιας εταιρίας. Τα ενδιαφερόμενα μέρη ενδέχεται να είναι εσωτερικοί (π.χ. εργαζόμενοι) ή εξωτερικοί (π.χ. πελάτες, προμηθευτές, μέτοχοι χρηματοδότες, η τοπική κοινότητα).
- **Πρότυπο:** ένα σύνολο διαδικασιών, πρακτικών και προδιαγραφών για τις οποίες υπάρχει ευρεία συμφωνία.
- **Προσέγγιση "της τριπλής βασικής αρχής":** η ιδέα ότι η συνολική επίδοση μιας εταιρίας πρέπει να υπολογίζεται με βάση τη συνδυασμένη συνεισφορά της στην οικονομική ευημερία, την περιβαλλοντική ποιότητα και το κοινωνικό κεφάλαιο.
- **Επαλήθευση:** η πιστοποίηση από εξωτερικό ελεγκτή, της ισχύος, της σκοπιμότητας και της πληρότητας των αρχείων, των εκθέσεων ή των δηλώσεων μιας οργάνωσης.

ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Διεθνείς οργανώσεις

- [United Nations Global Compact \(http://www.unglobalcompact.org/\)](http://www.unglobalcompact.org/): ένας κώδικας συμπεριφοράς για μεγάλες εταιρίες που έχει δημιουργήσει ο Kofi Annan, Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών το 2000. Οι Εννέα Αρχές των ΗΕ για πολυεθνικές και διακρατικές επιχειρήσεις αναγνωρίζουν ποικίλες μορφές των δικαιωμάτων του ανθρώπου, των εργατικών δικαιωμάτων /των δικαιωμάτων των εργαζομένων, και των περιβαλλοντικών δικαιωμάτων.
- [United Nations research programme on CSR](http://www.unrisd.org/engindex/research/busrep.htm) (ερευνητικό πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την εταιρική κοινωνική ευθύνη) (<http://www.unrisd.org/engindex/research/busrep.htm>): σχέδιο που στοχεύει στην προώθηση της έρευνας και του διαλόγου για θέματα εταιρικής κοινωνικής και περιβαλλοντικής ευθύνης στις αναπτυσσόμενες χώρες
- [ILO Tripartite Declaration of Principles concerning Multinational Enterprises and Social Policy](http://www.ilo.org/public/english/employment/multi/tridecl/index.htm) (Τριμερής δήλωση για τις πολυεθνικές εταιρείες και την κοινωνική πολιτική της ΔΟΕ) (<http://www.ilo.org/public/english/employment/multi/tridecl/index.htm>)

- [ILO database on Business and Social Initiatives](http://oracle02.ilo.org:6060/vpi/vpisearch.first) (βάση δεδομένων της ΔΟΕ για τις επιχειρηματικές και κοινωνικές πρωτοβουλίες) (<http://oracle02.ilo.org:6060/vpi/vpisearch.first>): βάση δεδομένων για επιχειρηματικές και κοινωνικές πρωτοβουλίες που περιλαμβάνει πλήρεις πληροφορίες για πρωτοβουλίες του ιδιωτικού τομέα, που αφορούν τις εργασιακές και κοινωνικές συνθήκες στο χώρο εργασίας και στο περιβάλλον των επιχειρήσεων.
- [OECD Guidelines for Multinational Enterprises \(MNEs\)](http://www.oecd.org/daf/investment/guidelines/) (<http://www.oecd.org/daf/investment/guidelines/>) (κατευθυντήριες γραμμές για τις πολυεθνικές εταιρίες του ΟΟΣΑ) : συστάσεις προς τις επιχειρήσεις, από κυβερνήσεις χωρών μελών του ΟΟΣΑ, καθώς και από την Αργεντινή, τη Βραζιλία και τη Χιλή, που καλύπτουν ζητήματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και κυμαίνονται από τις εργασιακές σχέσεις έως τον ανταγωνισμό, τη φορολογία και τη διαφθορά (2000).
- [OECD Principles for Corporate Governance](http://www.oecd.org/daf/governance/principles.htm) (αρχές για την εταιρική διακυβέρνηση του ΟΟΣΑ) (<http://www.oecd.org/daf/governance/principles.htm>): πρότυπα και κατευθυντήριες γραμμές για δικαιώματα μετόχων και άλλα θέματα διακυβέρνησης (1999)

Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

[DG Employment and social Affairs webpage on CSR](http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-dial/csr/csr_index.htm) (ιστοσελίδα της ΓΔ Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων για την εταιρική κοινωνική ευθύνη)(http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-dial/csr/csr_index.htm)

[DG Trade webpage on CSR and OECD Guidelines for multinational enterprises](http://www.europa.eu.int/comm/trade/miti/invest/oecd.htm) (ιστοσελίδα της ΓΔ Εμπορίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη και τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολυεθνικές του ΟΟΣΑ)(<http://www.europa.eu.int/comm/trade/miti/invest/oecd.htm>)

Secretariat General's webpage on Sustainable Development (ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας για τη βιώσιμη ανάπτυξη) (<http://www.europa.int/comm/environment/eussd/index.htm>)

DG Environment webpage containing the 6th Environmental Action Programme of the Community 2001-2010 "Our Future, Our Choice" (ιστοσελίδα της ΓΔ Περιβάλλοντος που περιλαμβάνει το 6ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον της Κοινότητας 2001-2010 "Το μέλλον μας, η επιλογή μας") (<http://europa.eu.int/comm.enviroment/newprogr/index.htm>)

DG Environment website containing details on the Integrated Product Policy (IPP) (ιστοσελίδα της ΓΔ Περιβάλλοντος με λεπτομέρειες για το Ολοκληρωμένο Προϊόν Πολιτικής) (<http://europa.eu.int/comm/environment/ipp/home.htm>)

Πολυμερείς οργανώσεις

- [Copenhagen Centre](http://www.copenhagencentre.org/) (Κέντρο της Κοπεγχάγης) (<http://www.copenhagencentre.org/>) : διεθνής, αυτόνομη οργάνωση που ίδρυσε η κυβέρνηση της Δανίας το 1998 για να ενθαρρύνει εθελοντικές συμπράξεις μεταξύ κυβερνήσεων και επιχειρήσεων για την προώθηση της κοινωνικής συνοχής.

- [Business Partners for Development](http://www.bpdweb.org/) (εταίροι επιχειρήσεων για την ανάπτυξη) (<http://www.bpdweb.org/>): άτυπο σφαιρικό δίκτυο επιχειρήσεων, κυβερνήσεων και της κοινωνίας των πολιτών που στοχεύει να προωθήσει ορθά παραδείγματα τριμερών συνεργασιών στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη στον κόσμο.
- CERES (<http://www.ceres.org/>): μη κερδοσκοπική ένωση επενδυτών, δημόσιων συνταξιοδοτικών ταμείων, συνδικαλιστικών οργανώσεων και ομάδων δημοσίου συμφέροντος, σε συνεργασία με εταιρίες που έχουν τον κοινό στόχο να υποστηρίξουν την ευθύνη των εταιριών στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος παγκοσμίως.
- Ο ιστοχώρος Business and Sustainable Development (BSD) του Διεθνούς Ινστιτούτου για την Αειφόρο Ανάπτυξη (International Institute for Sustainable Development) (www.iisd.ca) είναι μια ολοκληρωμένη πηγή για τη βιώσιμη ανάπτυξη στον ιδιωτικό τομέα.
- Tomorrow: The Sustainable Business Toolkit (www.tomorrow-web.com): περιλαμβάνει τα τελευταία νέα για το περιβάλλον στον κόσμο με αποδέκτες τις επιχειρήσεις, συνδέσμους για περιβαλλοντικές εκθέσεις των επιχειρήσεων και άλλες ενδιαφέρουσες πληροφορίες για τις επιχειρήσεις.
- Sustainable Business.com (www.sustainablebusiness.com): ολοκληρωμένος ιστοχώρος που περιλαμβάνει χρήσιμες πηγές για όσους ενδιαφέρονται για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες υπέρ της βιώσιμης ανάπτυξης.

Σχεδιασμός προϊόντων και αποδοτικότητα των πόρων

- To Centre for Sustainable Design (κέντρο βιώσιμου σχεδιασμού) (www.cfsd.org.uk): διευκολύνει τη συζήτηση και την έρευνα για τον οικολογικό σχεδιασμό και τους ευρύτερους προβληματισμούς της βιώσιμης ανάπτυξης όσον αφορά την ανάπτυξη των προϊόντων και των υπηρεσιών.
- Working Group on Sustainable Product Design (Ομάδα εργασίας για το σχεδιασμό προϊόντων βιώσιμης ανάπτυξης), UNEP <http://unep.frw.uva.nl/>: έρευνα για προϊόντα και υπηρεσίες βιώσιμης ανάπτυξης, συμπεριλαμβάνοντας μια βάση δεδομένων των σχετικών προϊόντων και υπηρεσιών.
- Το Ινστιτούτο Rocky Mountain - (www.rmi.org) -Δημιούργησε τον παράγοντα 4 και το φυσικό καπιταλισμό.
- Greening of Industry – (www.greeningofindustry.org): ένα διεθνές δίκτυο και ινστιτούτο έρευνας και πολιτικής που επικεντρώνεται σε θέματα της βιομηχανίας, του περιβάλλοντος και της κοινωνίας.

Οργανώσεις με πρωτοβουλία επιχειρήσεων

- [WorldCSR](http://www.worldcsr.com) (<http://www.worldcsr.com>): κοινή πύλη που συνδέει τις ιστοσελίδες μεγάλων οργανώσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που έχουν συσταθεί με πρωτοβουλία επιχειρήσεων.
- [CSREurope](http://www.csreurope.org/) (<http://www.csreurope.org/>): πρόκειται για ένα ευρωπαϊκό δίκτυο μελών που συστάθηκε με πρωτοβουλία επιχειρήσεων και εγκαινιάστηκε το 1996

ως αποτέλεσμα της ευρωπαϊκής διακήρυξης των επιχειρήσεων κατά του κοινωνικού αποκλεισμού, με πρωτοβουλία του πρώην προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Jacques Delors και 20 επικεφαλής επιχειρήσεων

- εθνικές οργανώσεις με πρωτοβουλία επιχειρήσεων προωθούν την εταιρική κοινωνική ευθύνη σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο στο [Βέλγιο](#), τη [Φινλανδία](#), τη [Γαλλία](#), την [Ελλάδα](#), την [Ιρλανδία](#), την [Ιταλία](#), τις [Κάτω Χώρες](#), την [Πορτογαλία](#), τη [Σουηδία](#) και το [Ηνωμένο Βασίλειο](#)
- [Social Venture Network \(SBN\) Europe](#): δίκτυο των κοινωνικά και περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένων επιχειρηματιών και επικεφαλείς επιχειρήσεων
- European Foundation for Quality Management (Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη διαχείριση της ποιότητας) (EFQM) (<http://www.efqm.org/>): μη κερδοσκοπική οργάνωση, που υποστηρίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με στόχο να βοηθήσει την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων για τη βελτίωση της ποιότητας όσον αφορά την ικανοποίηση του πελάτη, του εργαζομένου, τον αντίκτυπο στην κοινωνία και τα αποτελέσματα των επιχειρήσεων.
- [Business Impact Taskforce](http://www.business-impact.org/) (<http://www.business-impact.org/>): ομάδα έργου που συστάθηκε το 1998 για να παρέχει αναφορά για τα οικονομικά οφέλη, τη βέλτιστη πρακτική και τις μεθοδολογίες υπολογισμού που αφορούν όλες τις πτυχές της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.
- Conference Board (<http://www.conference-board.org/>): δίκτυο μελών επιχειρήσεων και έρευνας με στόχο να βελτιώσει την ιδιωτική πρωτοβουλία και να ενισχύσει τη συμβολή των επιχειρήσεων στην κοινωνία.
- [International Business Leaders Forum \(IBLF\)](#) (διεθνές φόρουμ επικεφαλής επιχειρήσεων)(<http://www.csrforum.com/>): διεθνής μη κερδοσκοπική οργάνωση που δημιουργήθηκε το 1990 για την προώθηση υπεύθυνων επιχειρηματικών πρακτικών που ωφελούν τις επιχειρήσεις και την κοινωνία και που βοηθούν στην επίτευξη κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής βιώσιμης ανάπτυξης, ιδιαίτερα στις νέες και αναδυόμενες οικονομίες της αγοράς.
- [The European Bahá'í Business Forum \(EBBF\)](#) (<http://www.ebbf.org/framinfo.htm>): παγκόσμιο δίκτυο επιχειρήσεων με επίκεντρο την Ευρώπη
- [The World Business Council for Sustainable Development \(WBCSD\)](#) (<http://www.wbcsd.ch/>): διεθνές επιχειρηματικό δίκτυο που συστάθηκε το 1995 με στόχο την ανάπτυξη στενότερης συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων, της κυβέρνησης και όλων των άλλων οργάνωσεων που σχετίζονται με το περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη.
- [Business for Social Responsibility \(BSR\)](#) (<http://www.bsr.org/>): διεθνές δίκτυο επιχειρήσεων που συστάθηκε το 1992 για να παρέχει στα μέλη νεωτεριστικά προϊόντα και υπηρεσίες που βοηθούν τις εταιρίες να έχουν εμπορική επιτυχία με τρόπο που σέβεται τις δεοντολογικές αξίες, τα άτομα, τις κοινότητες και το περιβάλλον.

- [Association of Chartered Certified Accountants \(ACCA\)](http://www.acca.co.uk/index.html) (<http://www.acca.co.uk/index.html>): παγκόσμια οργάνωση λογιστών που προωθεί τα πρότυπα δεοντολογίας και διακυβέρνησης σε όλες τις πτυχές της χρηματοοικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής λογιστικής.
- [Society and Business](http://www.societyandbusiness.gov.uk) (Κοινωνία και επιχειρήσεις) (<http://www.societyandbusiness.gov.uk>): οδηγός - που εξέδωσε το Μάρτιο του 2001 το υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας του ΗΒ - για τα επιχειρηματικά οφέλη της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και τους διατιθέμενους πόρους στις επιχειρήσεις και την κυβέρνηση του ΗΒ.
- International Chamber of Commerce : (www.iccwbo.org/home/menu_environment.asp) : Ο Χάρτης των επιχειρήσεων για τη βιώσιμη ανάπτυξη δίνει στις επιχειρήσεις μια βάση για μια υγιή περιβαλλοντική διαχείριση.

ΜΚΟ

- [Human Rights Watch](http://www.hrw.org/) (<http://www.hrw.org/>): ΜΚΟ που έχει αφιερωθεί στην προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στον κόσμο.
- [Transparency International](http://www.transparency.de/) (<http://www.transparency.de/>): ΜΚΟ που έχει αφοσιωθεί στην καταπολέμηση της διαφθοράς τόσο σε διεθνές όσο σε εθνικό επίπεδο.
- [International Alert \(IA\)](http://www.international-alert.org/) (<http://www.international-alert.org/>): ΜΚΟ με έδρα το ΗΒ που ζητά να ενισχύσει την ικανότητα των ατόμων σε καταστάσεις συγκρούσεων να επιτύχουν την ειρήνη διευκολύνοντας το διάλογο σε διάφορα επίπεδα.
- [International Corporate Governance Network](http://www.icgn.org/) (διεθνές δίκτυο εταιρικής διακυβέρνησης)(<http://www.icgn.org/>): δίκτυο για την ανταλλαγή απόψεων και πληροφοριών για θέματα εταιρικής διακυβέρνησης σε διεθνές επίπεδο και για την ανάπτυξη κατευθυντηρίων γραμμών για την εταιρική διακυβέρνηση
- [European Corporate Governance Network](http://www.ecgn.ulb.ac.be/ecgn/) (ευρωπαϊκό δίκτυο εταιρικής διακυβέρνησης)(<http://www.ecgn.ulb.ac.be/ecgn/>): ευρωπαϊκό μη κερδοσκοπικό δίκτυο που ασχολείται με ευρωπαϊκά θέματα και θέματα συγκριτικής εταιρικής διακυβέρνησης

Κώδικες συμπεριφοράς

- [Codes of conduct](http://www.codesofconduct.org/) (κώδικες συμπεριφοράς) (<http://www.codesofconduct.org/>): ιστοσελίδα που παρέχει χρήσιμες πηγές για όσους ενδιαφέρονται για το πλήρες κείμενο διαφόρων κωδίκων συμπεριφοράς και των διατάξεών τους, τους χορηγούς και τον αντίκτυπο στις επιχειρηματικές πρακτικές.
- [IEPCE \(European Initiative for Ethical Production and Consumption\)](http://www.iepce.org/) (<http://www.iepce.org/>): (ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη δεοντολογική παραγωγή και κατανάλωση) ευρωπαϊκό φόρουμ των κύριων φορέων της κοινωνικοοικονομικής ζωής που επιθυμούν να ενθαρρύνουν μια δεοντολογική

παραγωγή και κατανάλωση (εργαζόμενοι, συνδικαλιστικές οργανώσεις, ΜΚΟ, δημόσιοι θεσμοί)

- [Social Accountability 8000 \(SA8000\)](http://www.cepaa.org/sa8000.htm) (<http://www.cepaa.org/sa8000.htm>): εθελοντικό πρότυπο για την εταιρική κοινωνική ευθύνη που ξεκίνησε το 1997 το Council on Economic Priorities Accreditation Agency (CEPAA), το οποίο πρόσφατα μετονομάστηκε σε Social Accountability International (SAI). Επικεντρώνεται κυρίως σε εργασιακές πρακτικές, π.χ. παιδική εργασία, συνδικαλιστική ελευθερία, ώρες εργασίας και αμοιβές. Αυτός ο παγκόσμιος κώδικας της εταιρικής ευθύνης διαμορφώθηκε σύμφωνα με το πρότυπο ISO 9000 και περιλαμβάνει τη διαπίστευση των ελεγκτών και μια ανεξάρτητη παρακολούθηση.
- [Caux Round Table Principles for Business](http://www.cauxroundtable.org/) (Αρχές στρογγυλής τραπέζης Caux για επιχειρήσεις) (<http://www.cauxroundtable.org/>): κώδικας συμπεριφοράς με επίκεντρο την παγκόσμια εταιρική ευθύνη που έχει υιοθετήσει μια τριμερής οργάνωση επιχειρήσεων.
- [Global Sullivan Principles](http://www.globalsullivanprinciples.org/) (Παγκόσμιες αρχές Sullivan) (<http://www.globalsullivanprinciples.org/>): σύνολο αρχών που έχει συντάξει ο αιδεσιμότατος Leon H. Sullivan για να κατευθύνει τις κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές και περιβαλλοντικές πολιτικές των εταιριών.
- [ICFTU Basic Code of Labour Practice](http://www.icftu.org/displaydocument.asp?Index=991209513&Language=EN) (Βασικός κώδικας εργατικής πρακτικής ICFTU) (<http://www.icftu.org/displaydocument.asp?Index=991209513&Language=EN>): πρότυπος κώδικας της διεθνούς συννομοσπονδίας των ελεύθερων συνδικαλιστικών οργανώσεων για τα δικαιώματα των εργαζομένων (1997)
- [Investors in People](http://www.iipuk.co.uk/) (<http://www.iipuk.co.uk/>): ποιοτικό πρότυπο του HB που καθορίζει ένα επίπεδο ορθών πρακτικών για τη βελτίωση της επίδοσης μιας επιχείρησης χάρη στους ανθρώπινους πόρους
- [Ethical Trading Initiative \(ETI\)](http://www.eti.org.uk/) (Πρωτοβουλία εμπορίου με δεοντολογικά κριτήρια) (<http://www.eti.org.uk/>): κώδικας του HB που έχει επινοηθεί στο πλαίσιο σύμπραξης μεταξύ εταιριών λιανικής πώλησης και καταναλωτικών αγαθών, ΜΚΟ, συνδικαλιστικών οργανώσεων και της κυβέρνησης του HB
- [Amnesty International's Human Rights Principles for Companies](http://www.amnesty.org/ailib/aipub/1998/ACT/A7000198.htm) (Αρχές των δικαιωμάτων του ανθρώπου για επιχειρήσεις της Διεθνούς Αμνηστίας) (<http://www.amnesty.org/ailib/aipub/1998/ACT/A7000198.htm>): διεθνής κώδικας που απαιτεί από τις εταιρίες να προστατεύουν τα δικαιώματα του ανθρώπου και να σέβονται πολλά πρότυπα εργασίας σε χώρες στις οποίες έχουν εγκατασταθεί.
- [Clean Clothes Campaign Code of Labor Practices for the Apparel Industry](http://www.cleanclothes.org/codes/ccccode.htm) (<http://www.cleanclothes.org/codes/ccccode.htm>): ένας πρότυπος κώδικας για τις προδιαγραφές εργασίας και ένα σύστημα παρακολούθησης για τις εταιρίες στον τομέα της ένδυσης.

Κοινωνικά σήματα

- [International Federation of Alternative Trade \(IFAT\)](http://www.ifat.org/) (διεθνής ομοσπονδία εναλλακτικού εμπορίου)(<http://www.ifat.org/>): ομοσπονδία παραγωγών και "εναλλακτικών" εμπορικών οργανώσεων
- [European Fair Trade Association \(EFTA\)](http://www.eftafairtrade.org/) (ευρωπαϊκή ένωση θεμιτού εμπορίου) (<http://www.eftafairtrade.org/>): ευρωπαϊκό δίκτυο οργανώσεων θεμιτού εμπορίου που εισάγουν προϊόντα θεμιτού εμπορίου από ομάδες παραγωγών που βρίσκονται σε οικονομικά δυσμενή θέση στην Αφρική, την Ασία και τη Λατινική Αμερική
- [Network of European World Shops \(NEWS!\)](http://www.shared-interest.com/cust/news.htm) (<http://www.shared-interest.com/cust/news.htm>): δίκτυο που ασχολείται τόσο με την εμπορική όσο και με την εκπαιδευτική πτυχή του θεμιτού εμπορίου
- [Fairtrade Labelling Organizations International \(FLO\)](http://www.fairtrade.net/) (<http://www.fairtrade.net/>): ευρύτερη οργάνωση με στόχο το συντονισμό του έργου των εθνικών πρωτοβουλιών θεμιτού εμπορίου, την αποτελεσματικότερη λειτουργία των προγραμμάτων παρακολούθησης και την εισαγωγή ενός ενιαίου διεθνούς σήματος θεμιτού εμπορίου. Οι εθνικές πρωτοβουλίες εξακολουθούν να ευθύνονται για την εμπορία και την προώθηση του θεμιτού εμπορίου στις αντίστοιχες χώρες.
- [The Fairtrade Mark](http://www.gn.apc.org/fairtrade/) (<http://www.gn.apc.org/fairtrade/>): σήμα θεμιτού εμπορίου που χορήγησε ένα ίδρυμα με στόχο να βελτιωθούν οι συνθήκες εμπορίου των παραγωγών τρίτων χωρών, για προϊόντα που πληρούν τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα του θεμιτού εμπορίου.
- [Max Havelaar](http://www.maxhavelaar.nl/english/) (<http://www.maxhavelaar.nl/english/>): σήμα θεμιτού εμπορίου που χορήγησε ένα ολλανδικό ίδρυμα με στόχο να αποκτήσουν πρόσβαση στο διεθνές εμπόριο με ικανοποιητικές συνθήκες οι αγρότες και οι εργαζόμενοι σε μειονεκτούσες περιοχές του τρίτου κόσμου (1986)
- [Transfair International](http://www.transfair.org/) (<http://www.transfair.org/>): πρωτοβουλία σήμανσης θεμιτού εμπορίου της EZEΣ και της Transfair Germany
- [Rattvisemarkt](http://www.raettvist.se/) (<http://www.raettvist.se/>): σουηδικό σήμα θεμιτού εμπορίου

Υποβολή εκθέσεων κοινωνικού περιεχομένου

- [Social & Ethical Reporting Clearinghouse](http://cei.sund.ac.uk/ethsocial/index.htm) (<http://cei.sund.ac.uk/ethsocial/index.htm>): ιστοσελίδα που παρέχει συνδέσμους με κατευθυντήριες γραμμές, οργανώσεις και έρευνες που σχετίζονται με την υποβολή εκθέσεων κοινωνικού και δεοντολογικού περιεχομένου.
- [Global Reporting Initiative \(GRI\)](http://www.globalreporting.org/) (<http://www.globalreporting.org/>) (πρωτοβουλία υποβολής εκθέσεων σε παγκόσμιο επίπεδο): διεθνής, πολυμερής πρωτοβουλία για τη δημιουργία ενός κοινού πλαισίου για εθελοντικές εκθέσεις για τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές πρακτικές μιας εταιρίας. Η CERES και το περιβαλλοντικό πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών ξεκίνησαν αυτή την πρωτοβουλία το 1997. Τον Ιούνιο του 2000, η GRI δημοσίευσε τις νέες κατευθυντήριες γραμμές για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη (Sustainability Reporting Guidelines).

- [AccountAbility 1000 \(AA1000\)](http://www.accountability.org.uk/) (<http://www.accountability.org.uk/>): πρότυπα για την εκτίμηση των κοινωνικών και δεοντολογικών επιτευγμάτων εταιριών σύμφωνα με αντικειμενικά κριτήρια που εξέδωσε το Institute of Social and Ethical Accountability με έδρα το HB το Νοέμβριο του 1999

Κοινωνικά υπεύθυνη επένδυση

- [UK Social Investment Forum](http://www.uksif.org/) (Φόρουμ του HB για τις κοινωνικές επενδύσεις) (<http://www.uksif.org/>): δίκτυο μελών του HB για την κοινωνικά υπεύθυνη επένδυση
- [Dow Jones Sustainability Group Index \(DJSGI\)](http://www.sustainability-index.com/) (<http://www.sustainability-index.com/>): δείκτης του ποσοστού των εταιριών που υποστηρίζουν τη βιώσιμη ανάπτυξη που παρέχει ο Dow Jones σε συνεργασία με τη SAM Sustainable Asset Management
- [FTSE4Good](http://www.ftse4good.com/firm0101.asp) (<http://www.ftse4good.com/firm0101.asp>): δείκτης δεοντολογικά υπεύθυνων εταιριών που εγκαινίασε ο FTSE σε συνεργασία με την Ethical Investment Research Service (EIRIS) και το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (Unicef)
- [Sustainable Investment Research International Group \(SIRI\)](http://www.sirigroup.org/) (Διεθνής Ομάδα έρευνας για βιώσιμες επενδύσεις)(<http://www.sirigroup.org/>): ομάδα 10 ερευνητικών οργανώσεων με στόχο να παρέχει και να προωθεί σε όλο τον κόσμο υψηλής ποιότητας προϊόντα και υπηρεσίες έρευνας στο τομέα των κοινωνικών επενδύσεων